

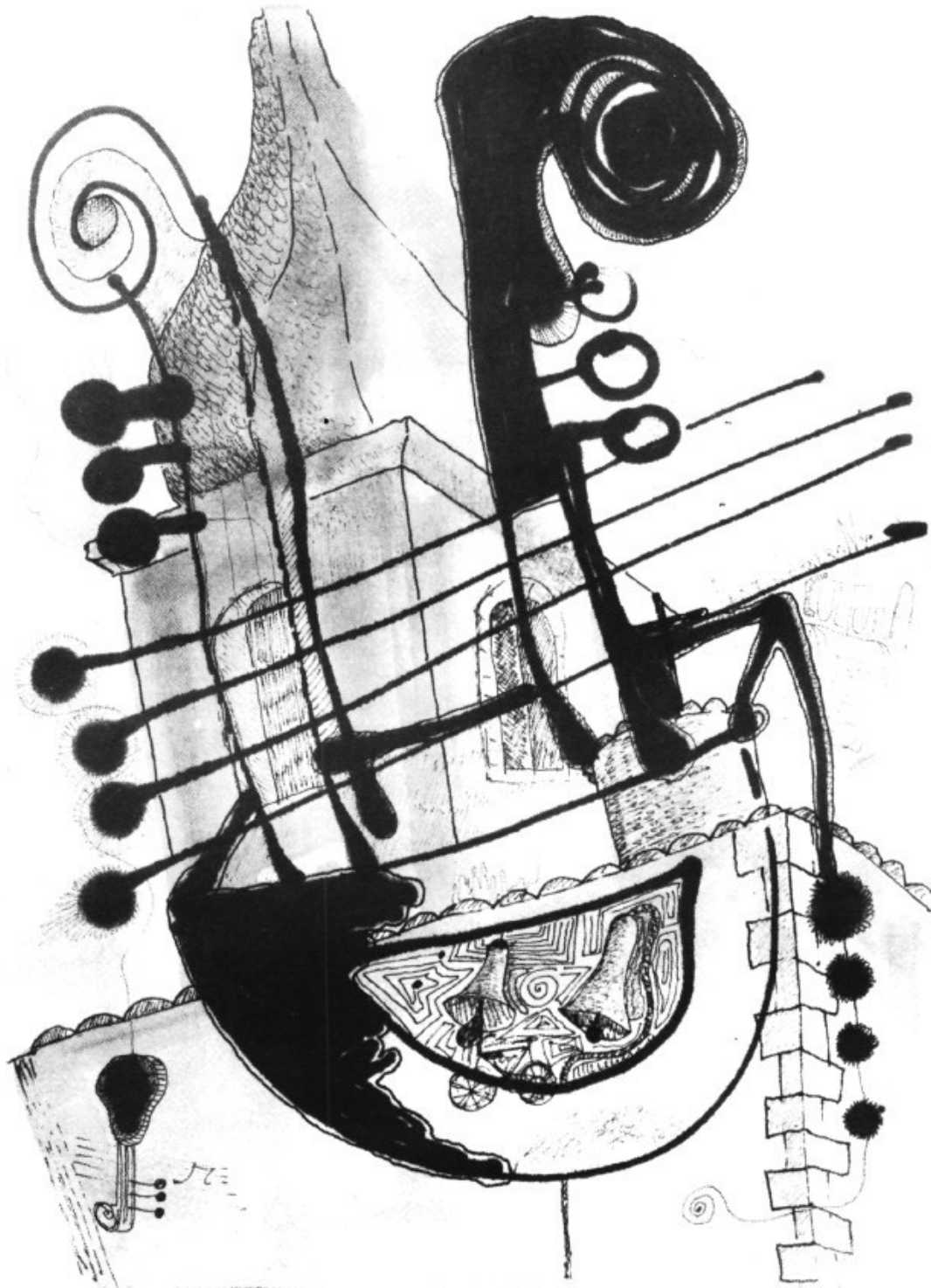

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

"FENT CARRERANY".

MARIA DE LA SALUT.

SUMARI

Editorial i Sumari	2
Les campanes de Maria	3
Sa xerradeta; Mossèn Miquel	
Estides	4
Pàgina Bíblica	7
Sa Comare BINIALI	8
Comentari; divagacions post-electorals	10
Taller Lúdic d'en Joan Lluís i	
na Tata	12
La columna de la llengua	13
Casa de la Vila	14
Bullit de Notícies	16
Demografia	18
El temps	18
Poemes i Gloses	19
Pagina pagesa; Els sauris	20
Els mejars de les festes	21
Concurs de Plantes	23
Han dit	23
Un premi que cal recuperar; el	
Font i Roig	24
Una vida anònima	25
Dues espipellades de cotó	29
Carrerany Esportiu	30
Inauguració Local Nou	32

EQUIP DE REDACCIÓ

Magí Ferriol Bauzá
Pere Fons Pascual
Antoni Mas Negre
Margalida Mas Vicens
Jaume Mestre Llompart
Joana Maria Queralt
COL·LABORADORS

Delegació d'Informació

L'Ajuntament de Maria
Pere Crespi Salom
Andreu Forteza
Joan Galabert Mas
Joan Mas Vives
Joan Metlet
Bartomeu Monjo Sureda
Magí Nadal
Bartomeu Pastor Sureda
Bernat Ribas Molinas
Maria del Mar Ribas
Jaume Santandreu
Pere de Ses Rotes

Portada; Pere Alemany

EDITORIAL

VERGONYA, CAVALLERS!

VALGUI SOLAMENT COM EXCLAMATIU PERQUÈ POSAM EN DUBTE QUE ELS ENCAUSATS MEREIXIN AQUEST NOMINATIU.

ÉS DENIGRANT, QUE PERSONES DE RENOM, AMB EDAT I EXPERIÈNCIA SUFICIENT I OCUPANT CARRERES DE RESPONSABILITAT, INCORDYIN EL POBLE AMB CONDUCTES SEMBLANTS. HAURIEM D'ESSER MÉS CONSCIENTS I ABSTENIR-SE DE DONAR ESPECTACLES QUE NO FAN MÉS QUE ENGREIXAR EL PÚBLIC I CONVERTIR LA CASA DE TOTS AMB UNA BUGADERIA. CADASCÚ QUE APRENGUI A RENTAR ELS SEUS PEDAÇOS BRUTS. ELS PROBLEMES PERSONALS NO HAN DE TRANSFERIR-SE.

DE TOTES FORMES, L'AJUNTAMENT, FENT 6S DELS SEUS DEURES HA D'ASSUMIR CERTS OFICIS QUE NO LI PERTANYEN PER TAL DE MANTENIR EL POBLE NET I NO HA DE SORPRENDRE NINGÚ QUE ES QÜESTIONIN AQUESTS ASSUMPTES. PERÒ BÉ... ENS GUARDAREM DE QUALIFICAR, ASSEURE I RECORDAR ANTECEDENTS.

CAL NO OBLIDAR MAI, PERÒ, QUE LA DEFENSA DE CERTES POSITURES NO HA DE SIGNIFICAR MAI LA PÈRDUA DEL PROPÍ CONTROL I DELS BONS COSTUMS. SI AIXÍ OCORRE EL DESCREDIT NO SOLAMENT AFECTA A LA PERSONA QUE AIXÍ PROCEDEIX, SINÓ A LA INSTITUCIÓ QUE AQUESTA REPRESENTA.

I TOT AIXÒ PASSA JUST ABANS DE COMENÇAR LES FESTES PATRONALS. UNES FESTES QUE TOTS DESITJAM NETES, MOLT POPULARS I PER A TOTS.

FENT CARRERANY US DESITJA, NATURALMENT, QUE LES PASSEU BEN DIVERTIDES.

Edita:
Associació Cultural FENT CARRERANY
Femenia, 1
07519 Maria de la Salut

Imprimeix:
Apostol y Civilizador
Petra
N2 Depòsit Legal: PM-457/1986

+++++
+ La redacció de Fent Carrerany +
+ no es fa responsable de les +
+ opinions dels qui hi escriuen +
+++++

LES CAMPANES de MARIA

LES CAMPANES DE MARIA

Així com cada època de l'any té els seus colors que la defineixen: el groc de l'estiu, el vermell esmorteït de la tardor, etc, així també els sons i renous donen constància d'un moment o fet determinat. Entre aquests, pocs n'hi ha de tan suggerents i expressius com els d'una campana. A través d'ells sabem d'alegries i tristor, de fets importants o quotidians, demanda d'auxili, ... La nostra vida d'una manera o altra està estretament vinculada al seu so. El bateig, les noces i el funeral són fites que sempre tenen un repicar de campanes al seu darrera.

I qui en sap més de campanes i del que representen els seus tocs és, indiscutiblement, en Miquel Bergas, l'escolà major.

ASSOCIACIO PREMSA FORANA
DE MALLORCA

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació i Cultura

SA CAMPANA PETITA

NOM I EDAT DE LES CAMPANES DEL CAMPANAR

De campanes, damunt el campanar de Maria, n'hi ha tres. Així com a moltes viles i a Ciutat la gent, al llarg del temps ha anat posant noms a cadascuna de les campanes (n'Eloi, na Vespres, n'Esperit, etc.) a Maria, en Miquel ens diu que sempre se les ha anomenades pel seu tamany: la Grossa i la Petita, a més d'una altra més petiteta que avui pràcticament ja no s'usa.

La Grossa està dedicada a la Mare de Déu de la Salut i duu com a data de fundició la de l'any 1906 a Barcelona, mentre la Petita, més antiga, està dedicada a Sant Josep amb data de fundició de 1840. La més petitona de totes no duu cap senyal que ens pugui orientar sobre la seva edat o procedència.

SA CAMPANA GROSSA, AQUESTA LLENCA QUE LI FALTA HA DONAT ORIGEN A DIVERSES HISTÒRIES

ES REPICÓ

LES CAMPANES I ELS SEUS TOCS

Tocar de morts:

Si abans dèiem que les campanes són presents al llarg de la nostra vida, a l'hora de morir fins i tot distingeixen amb el seu toc, si el difunt és home o dona. Si el mort era un capellà, hi havia uns tocs especials que ho indicaven. I no en parlem de quan hi havia funerals de primera, de segona i de tercera. Cadascun d'ells tenia un tocar diferent.

Extremunció: Si és un home en Miquel ens diu que són nou tocs de batall amb la Grossa i nou amb la Petita i si es tracta d'una dona, sis tocs amb cadascuna.

La mort: Si el mort és home, tres tocadetes ventant les dues campanes i si és dona, dues. Si el mort és un infant encara no batiat (l'albat) es fa el repicó amb la campana més petita de totes.

El funeral: Antigament, quan el mort sortia de ca seva o es veia la comitiva des del campanar es ventaven les dues campanes. Això es repetia en haver alçat Déu i a la sortida del funeral. Actualment, es toquen dues vegades, una, mitja hora abans i l'altra, abans de començar el funeral.

Tocar de missa:

Es toca des de baix, al costat de la sagristia, amb una corda enganxada al batall de la campana grossa. Es toca un espès i al cap d'una estona es fa una pausa. Seguidament es fa una batallada, dues o tres, segons el senyal d'avís de missa sigui el primer, el segon o el tercer.

Tocar d'avemaries:

Aquí sí que hi podríem dir allò de "temps ha, en què les dotze eren migdia..."; perquè si hi havia un senyal característic i esperat per la gent era el toc d'avemaries. Es feia amb tres tocs de tres a la matinada, a les dotze de migdia en punt i a l'horabaixa. Era costum aturar la feina que s'estava fent i resar les tres avemaries.

Tocar de foc:

Es toquen tres cops seguits amb una petita pausa un bon munt de vegades. A més de foc també pot indicar una situació de perill o d'una emergència indeterminada.

Repicar:

Consisteix en estirar els batalls amb cordes, els diumenges o festes grosses. Cada quart la campana grossa es venta, el primer i el segon, i al final és una ventada de les dues campanes.

Tocar les hores:

També podem fer esment aquí que el rellotge de l'església està connectat a un martell que pega a la campana grossa, indicant les mitges i les hores, tocs que repeteix al cap d'un minut.

ALTRES CAMPANES I ALTRES TOCS

De campanes, però, no només n'hi ha damunt el campanar. Si entrau dins de la sagristia en veureu una bona col·lecció. Totes tenen la seva història i la seva funció.

N'hi ha una que s'utilitzava quan el capellà anava a dur l'extremunció a qualche moribund i l'escolà que l'acompanyava la tocava cada dues passes.

Una altra de petiteta, també la toca l'escolanet que serveix la missa quan el capellà alça Déu. Una repicada quan la gent s'ha d'agenollar, dues toques quan alcen Déu i dues quan l'acoten. Igualment es fa amb el calze. En altre temps amb aquesta mateixa campaneta l'escolà anunciava l'aixecada dels fidels.

També just a l'entrada de la sagristia n'hi ha una de campana, amb una corda, que anuncia la sortida del capellà per celebrar la missa.

SES MATRAQUES

ALTRES INSTRUMENTS CARACTERÍSTICS

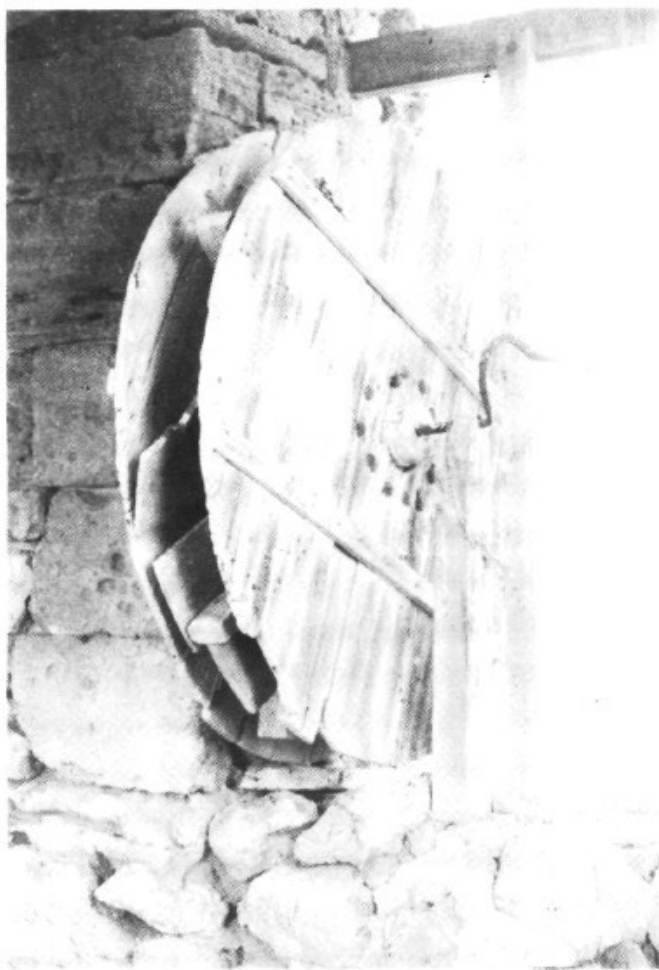
Si hi ha uns instruments sonors originals i amb un so ben característic, aquests són Ses Maçoles i Ses Matraques. Aquests dos estris, totalment de fusta, donen una sonoritat rara i inusual a les festes de Setmana Santa.

Ses Maçoles:

De Ses Maçoles, situades també dalt del campanar, hem de dir que desgraciadament es troben en un estat lamentable. Es tracta d'una roda de fusta, doble, amb uns batalls, també de fusta, que sonaven quan aquesta roda es feia girar i xocaven amb uns braços fixos que hi ha enmig de les dues rodes. Es tocaven el Divendres i el Dissabte Sant quan el so de les campanes es considerava massa alegre per esser oït en aquells dies.

Ses Matraques:

és l'equivalent de les maçoles dins de l'església. Aquest és un instrument que consta de tres fustes, una fixa amb mànec i dues de mòbils, que es tocava també durant les funcions del Divendres i Dissabte Sant.

SES MAÇOLAS

SA XERRADETA

La casa de don Miquel Estadés a Esporles és un petit paradís: alts xipresos que es veuen de lluny, ombra de parral, l'hortet de tomàtiques i mongetes i aquestes alfabetgues ben rodones i ben atapeïdes cuidades amb molt d'afecte per fer-ne obsequi als amics. Quan hi arribam ens hi acull la fresca de l'horabaixa i la cordialitat de don Miquel i les seves germanes. Li portam el darrer número de Fent Carrerany i li prometem que des d'ara cada mes rebrà la nostra revista.

Parlàrem de moltes coses. El record de Maria i la seva gent és ben viu en don Miquel que ens assegura que quan va deixar el poble coneixia tots els seus habitants amb nom i llinatges. Ara no els recorda tots, però li vénen al cap els noms d'alguns dels que foren els seus col·laboradors més directes. Conta que va arribar a Maria un 4 d'Octubre de 1945 i com que era els dia de Sant Francesc, les monges el reberen amb una bona coca. L'endemà mateix va posar en marxa el procés per acometre la reforma més urgent a l'església, que era la teulada; després vengueren altres obres, totes elles duites a terme amb la contribució econòmica i personal de la gent del poble "sense haver de demanar cap cèntim mai". Recorda especialment les obres de la teulada, la restauració de la bòveda que hagué d'esser forçosament senzilla perquè, acabada la guerra civil, no hi havia els materials necessaris, la "capella fonda", de la que s'hagué de fer tot perquè només hi havia la paret i, ja més endavant, les columnes de les capelles i les obres del presbiteri per acomodar-lo a les normes donades pel Concili.

Demanam a don Miquel que ens digui com era la gent del poble de Maria i els canvis que ha anat fent amb el temps. Diu que quan va arribar a Maria, era un poble absolutament dedicat a l'agricultura i la seva gent una mica "indisciplinada", però menys del que podien fer pensar alguns gestos i alguns fets que eren propis d'alguns, però de cap manera de tot el poble. Troba que ara la gent ha canviat molt que és més correcta i més respectuosa. A propòsit d'aquest tema li demanam quin significat pot tenir

l'expressió "va acabar com la processó de Maria" i creu que aquesta dita deu tenir alguna cosa que veure amb "l'encuentro" del dia de Pasqua: després de trobar-se a la Plaça des Pou la Mare de Déu i el Bon Jesús, la gent pujava pel carrer de l'església sense cap ordre ni concert.

La conversa transcor tranquil·la, acceptam de gust el berenar que ens ofereixen i anam escoltant les paraules de qui té tantes coses per recordar, que ha deixat tants anys al darrera.

Don Miquel ens conta les activitats que feia amb els escolanets, que servien la missa (la primera es deia de bon matí) en torns d'una setmana i assistien al rosari. Amb els diners dels ous que recollien al "solpàs" de les festes de Pasqua feien excursions i algun campament d'estiu, a la Victòria, a LLuc, a Randa, a Esporles. Recordem també una baixada al torrent de Pareis amb els joves (en Joan Ferrer, en Bernat Ferriol, en Pere Pastor...) i una caiguda dins un gorg ple d'aigua amb sotana i tot. Ens explica com es va llogar el local de damunt el cafè de can Jordi, que allà es reunien els joves i preparaven algunes obretes de teatre.

Parlam de les festes de la Mare de Déu i de la costum de posar la bandera a la teulada de l'església vuit dies abans. Ens interessa el significat de l'expressió "la bandera que fa fideus" i don Miquel ens en dona una explicació que no havíem sentit mai: la bandera es posava nova, sense estrenar, però el vent d'un dia i un altre acabava per esquinçar-la i s'esfilagassava, feia fideus.

MOSSÈN MIQUEL ESTADES

Ens interessam també per la banda de música que hi va haver al nostre poble durant bastants anys, recordam algunes persones que hi tocaven i don Miquel ens explica que actuaven a la plaça els diumenges horabaixa i a les processons de Setmana Santa.

La nostra xerrada hagué d'acabar abans del que haguéssim volgut. Eren quasi les vuit i don Miquel havia d'anar a dir missa; nosaltres també teníem pressa perquè ens reclamaven altres assumptes. La nostra despedida fou la promesa de tornar de tant en tant a passar una estoneta en aquell racó d'Esporles.

Margalida Mas i Maria del Mar Ribas.

Pàgina Bíblica.

EL COLOM DUGUÉ AL BEC UNA
FULLA TENDRA D'OLIVERA.
(Gènesi 8, 11)

Al llarg del temps, l'olivera ha estat símbol de pau. El colom, en mans del simbolisme i la imaginació primitives, portà a Noè, amb un brot d'olivera, la bona nova de la pau.

Em fa il·lusió semblar una olivera davant l'entrada del temple: l'olivera de la pau. Un petit arbre que anirà creixent, no perdrà la fulla, l'olivera sempre és verda. Ella serà un record permanent, de vergonya i humiliació per uns, de no venjança pels altres; de perdó, esperança i pau per a tots.

El Déu de Jesús de Nazaret és un Déu

universal, col·lectiu, comunitari; és com una ànima popular que està amb tots i en tot; no hi caben vencedors ni vençuts, pobres i rics, dominadors i dominats. La idea de Jesús tendeix a una col·lectivitat cap al descobriment d'un déu humanitat, d'un déu que es concretitza en tots i cada un dels humans, en tota i cada una de les petites parts de la creació.

Seguint aquest Déu de Jesús no hi cap fer mal a res ni a ningú. L'olivera ens ho recordarà cada dia, l'olivera serà símbol de lluita per aconseguir l'objectiu: llibertat, no més guerres, solidaritat, etc.

Pere Fons

Sa Comare

Corria l'any 1908, quan a Son Moixeta nesqué una nina, a qui registraren com a Catalina Vanrell Gual, filla de Guillem Vanrell Jaume i Francesca Gual Mas.

La nina ja caminava i parlava, que segons comentaris sempre ho ha estat ben demanadora, la família es canvià de possessió: de Son Moixeta passà a viure a Biniatrina, entre Pollença i Alcúdia. Passats uns sis anys tornaren a Maria, el seu poble, on hi vivien els padrins.

Durant vint anys anaren de lloguer. Entre altres, visqueren al carrer Font i Roig, Sa Tanca, Major i Sa Raval. A l'any 25 començaren una casa en el Carrer Nou, on s'hi mudaren i Na Catalina ja no se'n va moure.

La nina aprengué les primeres lletres a ca ses monges. A Maria hi havia un mestre català, i els pares, perquè la nina aprengué més, li passaren una temporada.

La joveneta tenia vint anys quan es decidí a seguir estudis. Anà a Palma a l'acadèmia anomenada "Ca Ses Mateus", devers la Rambla. Allà hi cursà el batxiller.

A l'hora de decidir el seu futur pensà fer-se comare.

Era el conflictiu 36 quan ella es trobà a la ciutat de Cadis on va acabar el primer curs de Comare. Vengué a Maria i la Guerra Civil ja no li permeté tornar-se'n a estudiar.

L'edat, el seny, un poc d'experiència i els estudis d'un any li permeteren fer de comare al poble de Maria els tres anys que durà la guerra. Foren anys precaris, amb un mínim de medis, només hi havia llum fins a les deu del vespre, a l'apotecaria no hi havia el necessari, etc. Amb aquestes condicions en nasqueren més de seixanta.

L'any 39 es va decidir a tornar a Cadis per continuar i acabar els estudis de Comare. Fou companyera de viatge, n'Antònia Morro Martorell, mancorera. Les dues, no amb poques dificultats i peripècies, pogueren arribar a dita ciutat.

Entre la facultat i la maternitat aconseguiren fer la teoria i la pràctica.

Amb el títol en les mans, les dues mallorquines arribaren a l'illa dispostes a lluitar i treballar pel seu poble.

La nostra Catalina Vanrell arribà al poble de Maria i presentà el títol a l'ajuntament per poder fer ja feina legalment. La nina d'antany, que ja havia complit 31 anys, demanà a l'Ajuntament que li concedís la plaça de Comare ja que ella acreditava amb papers que estava preparada. El Secretari, sense pels a la llengua, li enflocà aquesta: "Això es pot aconseguir amb un dia o cinc anys." I amb la mà dreta li insinuava, doblersets. La jove i brillant al.lota se n'anà a ca seva i plorà tota la nit de la pena que li causà el veure que s'havia de vendre i havia de pagar injustament per aconseguir el treball que ella havia somiat.

Tota la nit pensà com ho feria i com no, i resolgué presentar-se a Palma, a Jefatura de Sanitat. Així ho va fer i parlà amb el principal del Ministeri. Aquest li digué que demanaria els seus antecedents penals al poble i altre vegada la cridaria.

Buniali.

Passats uns dies anà a Sanitat i li fan llegir els informes que les autoritats de Maria havien enviat. Aquests trists, amargs i desafortunats informes deien, entre altres coses, que na Catalina Vanrell era roja, socialista i comunista...

Gràcies a Déu els senyors de Sanitat no en feren gaire cas, li donaren uns quans consells i li designaren plaça a Palma amb trasllat immediat a Maria.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que els qui enviaren els ferests informes, foren els primers, que, pegant-li toquets per l'espatla, li donaren l'enhorabona.

Dia 27 de Novembre de l'any 39, la nostra estimada Catalina prenia possessió com a comare interina de Maria de la Salut.

Deu anys després, l'any 49, li donaren la plaça en propietat.

Trenta anys tengué la plaça, fins que l'any 1978 va esser jubilada, a l'edat de 70 anys. A les festes patronals d'aquest any l'ajuntament li lliurà una placa d'homenatge.

Comare medieval assistint una partera asseguda. Eren altres temps,

Es pot dir que no hi ha cap mariando o marianda a qui la nostra comare Catalina no hagi vist primer que la seva pròpia mare, el cap o els peus.

Ha estat i és dona de fer un favor a qui pugui i modestament ha cobrat els seus honoraris a qui bonament li ha pogut pagar i ha recordat sempre aquella frase que diu "de lo ben guanyat se'n va la mitat i de lo mal guanyat se'n va tot i l'amo."

Comentari:

Vagi com a comentari per poder treure conseqüències més o manco vàlides del comportament d'un poble davant una campanya i uns resultats que semblen un tant relatius tenint en compte les tan esmentades i comentades compostures com a determini a una democràcia que poc a poc anam demanant.

Tot això, mereix reflexions i una anàlisi profunda i seriosa si consideram un procés tan llarg que s'ha mantengut dintre una conducta envoltada de tota una heretat conservadora que li ha donat aquest caràcter tan particular.

Podríem matitzar i dir que la nostra comunitat ja d'enrera ha estat arrossegada per forces externes i sotmesa a uns interessos de subsistència derivats d'unes condicions de vida molt precàries fins a integrar-se dins aquest procés de canvi que sembla que de fet comenci a donar-ne mostra.

Encara que aquest comportament es dona en qualsevol societat en desenvolupament. Però cal recordar-ho.

Amb la ignorància s'ha volgut encobrir tot un món d'opressió tan ample com indigne fins ésser vençut pel mateix desenvolupament social.

Per un ser impacient és difícil acceptar com tota aquesta majoria sotmesa i oprimida no pogués afrontar-se a un poder que, tant majestuós

com vanitos i explotador, s'ha mantengut i que, altres sectors de pes, fent-se amos de tota una doctrina, no hagin posat el seu autèntic magisteri al servei d'aquests éssers deseparats que sense ajuda no força de cap classe no ha pogut alliberar-se. I així els han omplit de por, de por a aquest Déu que tan poc té que veure amb el que ens infundeix seguretat, identitat i forces per vèncer i deixar tots aquests mals.

¿Com aquests poders causants de tot aquest desmembrament social han pogut tant de temps fer cas omís i potejar tots aquests valors, tan preciats, de justícia i amor i deixat d'enriquir aquest món marginat? És mal d'entendre. No es pot rebutjar una tasca que comporta guardar un tresor tan valuós i excusar-se en complexitats o circumstàncies més o menys propenses.

Amb aquestes formes caciquils i amb aquest Déu de santuari i de cop pels pits s'ha engendrada i sostenguda tota aquesta falsa doctrina rebaixant més el poble per allunyar-lo de la cultura perquè això era el que convenia per incapacitar-los de fer crítica i no poder alliberar-se.

Sembla que hagi hagut de ser el temps i no el comportament humà el que s'encarregàs de donar-li solució, d'espaïlar i

obrir els ulls. Avui qui més qui manco ja ha passat per l'escola, ja no du llegendes i ja pot anar pel carrer amb el cap alt, xerrar i escoltar i "s'ha acabat el conte". I per això el poble vol ofertes noves, obertes i més justes i ja és hora de donar-les-hi.

És una revolució d'idees i de comportaments que s'ha de dur endavant. Avui el poble ja està recolzat i ben alligonat i guiat per institucions d'ensenyament posades al dia i al servei d'aquesta renovació i intent d'igualtat. És així com es fa vida autèntica.

Recordem que el poder enalteix l'orgull i demés pecats capitals, que no és exclusiu de ningú, ni es pot monopolitzar en detriment d'una bona i sana administració; i recordem també que l'humilitat dels desvalguts deu vèncer al poder de la supèrbia.

Veritablement, és prest per emetre juicis i en tot cas no seré jo la persona més indicada sinó el poble que solidàriament ha de manar i demanar analitzant en rigor i donant cara, no anonimitzant o "xafardejant". Sembla mentida que encara ni hagi que ho facin!

Sembla que estigui fent un munt de divagacions, però solament estic raonant una mica aquesta temàtica.

divagacions postelectorals.

Personalment antepòs el meu respecte a qualsevol ideologia i vull fer aquest intent d'aproximació cap a un món millor, més variat i plural.

Crec que com a resposta i recerca hem afinat al manco el camí que cal seguir.

Tornant al començament i complint un poc més l'intenció de l'escrit podria ser interessant sospesar el comportament de la gent davant uns drets i instruir-la sobre tota la dinàmica que mou aquest procés i poder tenir una més digna i autèntica contribució. Sinó llavors es poden sentir defraudats.

El que hi hagi més opcions fa més representatiu el poble i amb aquesta divergència i major dispersió es resta hegemonia i per tant el poder es compartit i assolit en manco vanitat, amb més control i més eficàcia; en tant i en quant obliga més al diàleg i respecte mutu i a uns pactes de feina - no de poder- per generar més capacitat. Entenint que fer això és comprometer-se, és donar per rebre i és actuar en consciència davant el poble, que és el destinatari de tota aquesta acció; com es també confluència de parèixers cap a un destí comú.

Particularment i sense ànim d'exalçar càrrecs ni figures representatives hem de reconèixer el mereixement que els pertany a l'assumir uns

llocs de responsabilitat per vetlar els nostres interessos.

Miram-ho amb bons ulls i considerant que aquesta legislatura pot ser tan esperançadora com fecunda si hi posam un poc la mà.

Facem tots plegats aquest intent de progrés i benestar, sense protegir l'individualisme i amb pluralitat perquè solament així pot fer-se unió i solidaritat plena que és estimació i tenir fe amb uns ideals que donen alè i coratge per caminar endavant.

Però tot això és un camp tan retent en reflexions que quasi com a postdata vull afegir que preocupa que aqueixa lluita pugui esvortar i quedar-se amb intent. Sembla que tothom ho entén i que tothom vol complir però encara es fa molt poc ús d'aquesta llibertat que ens donen uns sistemes nous de vida, oblidant que té les seves regles de joc i que hi ha que seguir-les. Doncs sinó aleshores sorgeixen diferències que no són més que afanys de protagonisme o imposicions. Siguem humils i despullem-nos de tot això i compartiguem com a bons germans idees, programes, comportaments o accions. Esvaïguem d'una vegada tots aquests mals.

Potser tota aquesta passivitat i poca voluntat en destriar justifica l'allargament de segles de tot el problema i a la recerca d'alternatives, un pensa en ruptures o

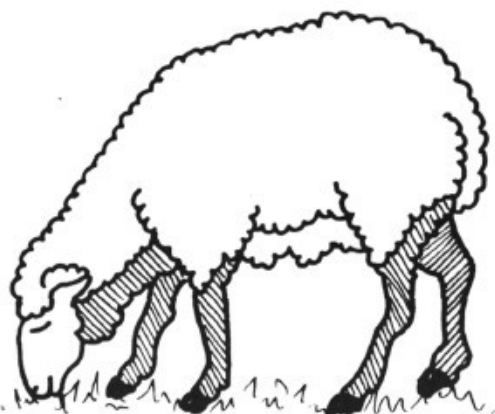
processos revolucionaris més o menys violents com a formes acceptables davant aquest món immutable, insensible i sord.

Acceptau-ho cadascú com vulgui. Intentem esser justos o creients, bons demòcrates o bons cristians que al cap i a la fi tot és el mateix.

Amb aquesta credibilitat es combrega de veritat i s'estima; el contrari són formes buides i rutinàries, és menjar hòsties o passar de bades llàgrimes de rosari com a positura còmoda gratuïta i farisaica, d'expiar culpes, fent-mos cecs davant tots aquests requeriments.

Tot això que he dit no és més que fer memòria d'una bona predicació perquè cali en nosaltres i ens facem d'una vegada membres d'una societat més justa.

Bartomeu Monjo i Sureda

TALLER LÚDIC

♦♦♦
«Qui l'endevinarà»

AQUI TENIU LES 46 DITES POPULARS DE L'EXPOSICIÓ

ESTA A SA LLUNA
SURT DES FOC PER ENTRAR DINS SES BRASES
ESTA ENDIDALAT
PELL I OSSOS
TÉ ES CAP PLE DE GRINS
SA PUTA D'OROS
MIG FIGA, MIG REM
AIXÒ SÓN FAVES COMPTADES
ÉS UNA DONA DE PINYOL VERMELL
TALLA UN CABELL EN L'AIRE
DOS QUAN S'ANEGUEN
EMBULLA FIL
ES UN PARDAL AMB ANSES
TROS D'ASE
TÉ ES CAP FET UNA OLLA DE CARAGOLS
LA MORT AMB PEBRES
ÉS UN CAP DE FAVA AMB ORELLES
PASSAR S'ARADA DAVANT ES BOU
ES MÉS COLLÓ QUE ES DOS D'OROS
LI HAN POSAT SA LENGUA DAMUNT
QUI NO TÉ CAP QUE TENGUI CAMES
SA MONJA L'ENCÉN I ES FRARE L'APAGA
ÉS UN TORRA-PIPES
DU UN CIRI A LA SANG
ÉS UN TROS DE CARN BATIADA
AGUANTA METXA
A CA UNA PUTA ES SORDS
LI HA FUIT ES CONILL
PASSA PER ULL
QUI PETS ENVIA MERDA ESPERA
FA ES NÚMEROS GROSSOS
SEMPRE TÉ OUS O COLOMINS
DA-LI CEBES
NO TÉ NI CAP NI PEUS
SA PROCESSÓ DE MARIA
CA BARRET!
SE N'HA ANAT AMB UN DIT DINS ES CUL
I S'ALTRE DINS S'ORELLA
ÉS UN COLLONERA D'APIT
QUI TÉ SA COA DE PALLA AVIAT SE LI ENCÉN
S'ANEGA DINS UN TASSÓ D'AIGUA
ÉS UN PARDAL ASSOLELLAT
ESTUDIA DAVALL TERRA
SA PUTA DEL DIMONI
ÉS UN HOME DE RONYÓ CLOS
CA HOME!
CADA PERSONA ÉS UN MÓN.

L'exposició que Fent Carrerany us presenta per aquestes Festes Patronals no és, segons l'autor en Joan Lluís Fuster, una exposició de pintura, sinó un joc, un divertiment.

Ens explica que la idea sorgí parlant amb uns amics sobre pintura, especialment d'aquella que és figurativa, que representa qualche cosa.

Són dibuixos a llapis, colorejats amb tèmperes, que s'ha passejat per molts de col·legis de Palma i diversos pobles. Al Parc de la Mar es registraren 1.800 participants al joc.

Li demanam una foto per a la revista i ell ens fa la seva caricatura.

Les quaranta-sis imatges representen altres tantes dites populars mallorquines que el visitant ha d'anar identificant amb l'ajut d'un paper-xuleta que pot recollir al començament.

Des d'aquestes pàgines, l'autor i Fent Carrerany vos conviden a prendre part del joc de dissabte a dimarts de la setmana de festes, al local de l'associació. Entre els que les encertin totes, sortejarem un dibuix cedit pel mateix autor. No oblideu el llapis per si un cas, ni tampoc les ramelleres si voleu participar en la mostra-concurs de plantes!!

I LA COLUMNA DE LA LLENGUA.

REVETLES

Ara que s'acosten temps de festes, pot ser oportú dedicar aquest comentari a parlar de coses que hi tenen molt a veure, ja que unes festes sense ball és com un dinar de la Mare de Déu sense porcella o gelat d'ametla.

A l'hora de confeccionar el programa amb els actes que tendran lloc durant els dies de festa, n'hi ha un que necessàriament hi ha de figurar: la verbena.

Aquesta paraula (un castellanisme que no per això s'ha de rebutjar) i el que significa és l'objecte d'aquest comentari.

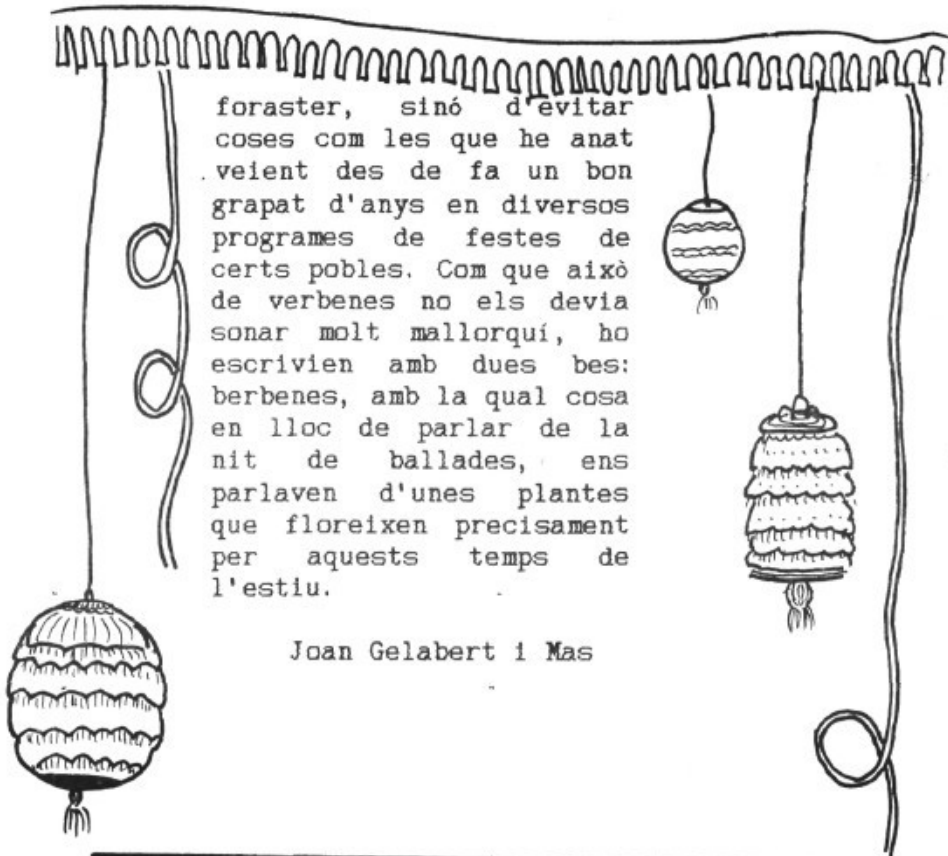
En el moment que les festes dels pobles prengueren un caire més comercial, perdent la seva espontaneïtat i finalitat lúdica i d'entreteniment, aquest acte (el de la ballada de la gent damunt la plaça) també perdé el seu nom.

Així la revetla (la nit d'abans de la festa, dia assenyalat per celebrar la ballada) ha quedat avui per donar nom a la nit en què hi ha balls mallorquins, mentre que la festa grossa (la verbena), ha agafat nom i color foraster, i s'ha ensenyorit de la nit més important de les festes.

Ja he dit abans que no es tracta de bandejar del vocabulari la paraula verbena pel seu origen

foraster, sinó d'evitar coses com les que he anat veient des de fa un bon grapat d'anys en diversos programes de festes de certs pobles. Com que això de verbenes no els devia sonar molt mallorquí, ho escrivien amb dues bes: berbenes, amb la qual cosa en lloc de parlar de la nit de ballades, ens parlaven d'unes plantes que floreixen precisament per aquests temps de l'estiu.

Joan Gelabert i Mas

ASA DE LA VILA

PRESSUPOST MUNICIPAL PEL 1987

Al ple del passat 31 de Juliol es varen aprovar els pressupost per l'any 1987 que pugen a un total de 45.500.000 pts.

SORTIDES:

- 1.-PERSONAL: (Sous i despeses de representació del membres del Consistori) 15.930.000 pessetes (35%)
- 2.-COMPRA DE BENS CORRENTS I DE SERVICIS: (Oficina, revistes, immobles, conservacions i reparacions, neteja, locomoció, mobiliari, biblioteca,...) 9.150.000 pessetes (20%)
- 3.-INTERESSOS: (Prèstec adquisició equip informàtic) 140.000 pessetes (0.3%)
- 4.-TRANSFERÈNCIES CORRENTS: (Aportacions al Consorci de Contribucions, serveis mancomunats, servei contra incendis, subvencions entitats, festes,...) 5.769.603 pessetes (13%)
- 6.-INVERSIONS REALS: (asfaltat camins, equipament local tercera edat, treballs escoles) 14.310.397 pessetes (33'5%)
- 9.-AMORTITZACIÓ PRÈSTEC: (adquisició equip informàtic) 200.000 pessetes (0'4%)

ENTRADES:

- 1.-IMPOSTS DIRECTES: (Contribucions rústica i urbana, Llicències Fiscals, I.R.T.P.) 12.300.000 pessetes
- 2.-IMPOSTS INDIRECTES: (Vedats, impost de Circulació de vehicles) 2.795.575 pessetes
- 3.-TAXES I ALTRES: (Expedició documents, Llicències d'obres, Fems, Pes dels porcs, Mercat, Arbitres, Reintegament Munpal) 5.024.665 pessetes
- 4.-PARTICIPACIÓ EN EL FONS NACIONAL DE COOPERACIÓ MUNICIPAL: 11.200.000 pessetes
- 5.-INTERESSOS BANCARIS: (renta de telefònica: 4.400 pts) 804.400 pessetes
- 6.-TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL: (IRYDA, Conselleria Sanitat, Consell de Mallorca, Canon d'Energia) 13.375.357 pessetes

SESSIÓ PLENÀRIA DEL MES D'AGOST

El passat 21 d'agost es celebrà el ple ordinari del mes d'agost i es prengueren els següents acords:

- Components Comissions informatives:
- D'HISENDA: 1.- Miquel Torelló Mas
- 2.- Rafel Oliver Mas
- 3.-Bartomeu Monjo Sureda

D'ASSUMPTES GENERALS:

- 1.- Miquel Torelló Mas
 - 2.- Magí Ferriol Bauzá
 - 3.- Guillem Bergas Ferriol
- El batle delegà les presidències de les dues comissions: la d'Hisenda a en Rafel Oliver i la d'Assumptes Generals a En Magí Ferriol.
 - S'aprova el sistema de despeses de representació o indemnitzacions pels membres de la corporació, decidint-se 2000 pts. per assistències efectives a òrgans col·legiats. El batle tindrà 23 assistències com a mínim, amb dedicació plena, i 3 assistències mínimes pels regidors delegats.

FESTES DE LA MARE DE DÉU DE LA SALUT

DISSABTE, 29 D'AGOST

- * 16 hores: Cronos Auto-Cross al circuit de Son Roig (Cop de Gas)

DIUMENGE, 30 D'AGOST

- * 16 hores: Semifinals de Tennis: Individuals i Dobles al Poliesportiu Municipal (Cop de Gas)
- * 20 hores: Actuació del grup musical "Los Hermanos Rosselló" a la Plaça des Pou.

DIJOUS 3 DE SETEMBRE

- * 22 hores: Projectió de diapositives sobre "Ses Messes" a la Plaça des Pou (La Caixa)

DIVENDRES 4 DE SETEMBRE

- * 16 hores: Cercaviles a càrrec de la Banda de Tambors i Cornetes de Maria. Jocs de Grups: Cucanyes, carreres de sacs, fermats, de granots i altres (Cop de Gas)
- * 19 Hores: Final Torneig de Tennis "Mare de Déu" (Cop de Gas).
- * Actuació a càrrec del Grup de Teatre "Estudi Zero" (la Caixa).
- * 22 hores: Projectió de diapositives sobre "Maria, el Poble i la seva gent", d'en Magí Ferriol.

DISSABTE 5 DE SETEMBRE

* 9 hores: Curses populars per dins el poble, masculines i femenines.

Categories: -Nascuts abans del 70: 5000 m.
-Nascuts del 70 al 77: 1500 m.
-Nascuts del 78 al 80: 500 m.

Circuit: Deulosal, Escola de nines, Ramon Llull, Plaça des Pou, Costa i llobera, Comte D'Empúries, Femenies i Deulosal. (Cop de Gas).

* 12,30 hores: Porcella i pal ensabonat a la Plaça des Pou (Cop de gas).

* 16 hores: Darrera Jornada del Torneig de Futbito (Fent Carrerany)

-Indoor trial (Cop de gas).

* 18 hores: -Partit de futbol benjami: FC MARIENSE-INDEPENDIENTE.

* 18'30 hores: Passacarrers amb els xeremiers de Sant Joan.

* Obertura de les Exposicions de Plantes i del Taller Lúdic (46 dibuixos sobre dites populars en forma de joc, on tothom hi pot jugar) d'en Joan Lluís i Tata, al local de Fent Carrerany, Femenies 1.

* 19 hores: Inauguració del Local de la Tercera Edat i Festa pels Jubilats.

* 21 hores: Pregó de Festes, a càrrec dels glossadors Joan Colombram i Magí Nadal, des de l'Ajuntament.

* 21,30 hores: Entrega de trofeus del V Torneig de Futbol-Sala (Fent carrerany).

* Concert a càrrec de la Banda de Música d'Algaida. (La Caixa).

* Sopar Popular, amb la col.laboració i participació de tots els veïnats.

* Revetla, amb ball de bot per a tots.

DIUMENGE, 6 DE SETEMBRE

* 9 hores: A Son Roig, Auto-cros i motos tot terreny (Cop de Gas)

* 10 hores: Cercaviles a càrrec de la banda de Tambors i Cornetes de Maria.

* 11'30 hores: Concert del grup MUSICA JOVE a l'església.

* 15 hores: Tirada de coloms a Son Roig llençat amb colomaires. (S.C. Sa Guàtlera)

* Carreres ciclistes en circuit urbà. (C.C. Maria de la Salut)

* 16 hores: Partit de futbol Juvenil.

* 18 hores: Partit de futbol regional.

* Concurs de dibuix a la plaça de dalt per a infants fins a 14 anys. (Cop de gas)

* 21'30 hores: Concert de la Coral Polifònica de Bunyola a l'església. (La Caixa)

* 23 hores: Escenificació de l'obra de teatre "SA MADONA DU ES MANEIG" d'en Pere Capellà, pel grup de Teatre MITJA HORA MÉS TARD de Maria, al carrer Comte d'Empúries.

DILLUNS, 7 DE SETEMBRE

* 11 hores: Carreres de tricicles, bicicletes amb rodets i velocitat. (Cop de gas)

* 12 hores: Carreres de cintes amb motos i bicicletes sense límit d'edat. (Cop de gas)

* 16 hores: Concurs de modelat amb argila. (Cop de gas)

* 17 hores: Partit de Bàsquet Femení a la Plaça des Mercat: MARIA - PLA DE NA TESA

* 18'30 hores: Actuació del grup Cucorba: "De gresca: cançons i danses" (Sa Nostra)

* 23 hores: Verbena a la plaça des Pou, amb l'ORQUESTINA D'ALGAIDA i el grup TEST.

DIMARTS, 8 DE SETEMBRE

* 10 hores: Cercaviles, per la Banda de Tambors i Cornetes de Maria.

* 10'30 hores: Xeremiers de Sant Joan.

* 11 hores: Missa concelebrada pels capellans de la zona en honor de la miraculosa imatge de la Mare de Déu de la Salut. Predicarà mossén Antoni Bonet Vicens, rector de Cascas (Perú). Cantarà el Cor Parroquial. Els Xeremiers de Sant Joan acompanyaran uns balladors de Maria en el ball de l'Oferta.

* 12 hores: Carreres en Es Cós a peu i amb animals, amb importants premis. Hi haurà un fix de mil pessetes per cada mul, cavall o ase participant.

* 16 hores: Gimkama popular, amb grups de tres, amb un participant menor de vuit anys, un entre vuit i catorze, i un altre major de catorze, amb un màxim de tres ajudants per grup. (Cop de Gas)

* 20 hores: Ball de bot amb el grup Calitja. (La Caixa)

* 21 hores: Entrega dels premis de Plantes i del guanyador del quadre del Taller Lúdic a la Plaça des Pou. (Fent Carrerany)

* 23 hores: Festival de música, dansa i humor, a càrrec dels alumnes del Col·legi Públic A. Monjo.

* Fi de Festa, amb un Castell de Focs Artificials "Na Paulina" a la Plaça des Mercat.

BULLIT *de notícies* BULLIT *de notícies*

JERONI BISBAL, DES DE SÓLLER

Estam molt contents de la vostra carta. De tant en tant necessitam que ens animin, ja que aquesta i no d'altra és la paga que desitjam per la nostra feina. També reben FENT CARRERANY a Sóller, na Maria Mas Quetglas i el Setmanari Sóller. I un record per tots els que viviu a la vall.

FENT CARRERANY I L'OPOSICIÓ

Pareix que a l'oposició no li agrada que la nostra revista avanci les informacions que tenguí al seu abast. Això és el que demostraren al ple del dia 31 de Juliol. ¿No creis que és millor això que continuar com abans? ¿no creis que aquestes informacions no fan mal al poble i les pot pair? ¿No creis...?

AGRAIMENT A EN MIQUEL OLIVER

és de cavallers agrair els favors que a un li fan. I això és el que volem fer amb en Miquel Catinc, el qual, desinteressadament, ens ha deixat la casa del carrer Major, nº 9, on hem tengut la seu de la nostra Associació fins aquest estiu. De part del Consell de Redacció, moltes gràcies.

FEMENIES.1

Aquesta és la nova direcció de l'Associació, la Revista Fent Carrerany i Ràdio Maria. Aquí hi teniu cavostra; hi teniu les portes obertes per a les activitats que hi vulgueu fer, o participar en les que organitzi l'Associació.

COP DE GAS

Aquest grup ha resorgit amb molta força durant aquest mes d'agost. Ells duen el pes de l'organització de més de la meitat dels actes de les festes. Ànims! i que no decaigui! Fent Carrerany us ofereix les seves pàgines pel que hagueu mester.

CONCERTS DE GRINS

Els grins van a lloure; per tot n'hi ha. No són berbes. Cada vespre tot el poble assisteix a la revetlla amb aquest grup musical. Just ens falta que ens posem a ballar amb la seva música, ja que dormir quasi no podem.

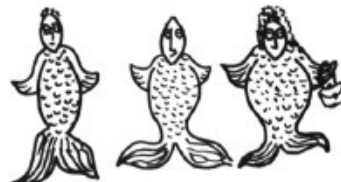
CISTERNA I FAÇANA

Ja és una realitat. La cisterna del jardinet de la Plaça de Dalt ha estat netejada. Tres tractorades de brutor hi ha hagut. Hi havien tirat de tot i molt. Se li ha donat una emblanquinada de portland. Ja hi ha 56.000 litres d'aigua i no és plena.

La façana de l'església no està acabada. En donarem més detalls i direm el que haurà costat.

PEIXOS GROSSOS

Diuen que per les festes vendrà tot un reguitzell de peixos grossos per inaugurar una i altra cosa. Esperam que es trobin a gust entre nosaltres i així ens sentirem honorats.

NOVA EXPOSICIÓ D'EN PERE ALEMANY

El passat dilluns dia 17 d'Agost, en Pere Alemany inaugura una nova exposició a l'Hotel Formentor. Li desitjam tanta sort i èxit com tingué a la passada, celebrada a la sala d'exposicions de la Banca March.

BULLIT *de motius* BULLIT *de notícies*

LA CALOR HA ARRIBAT TARD, PERÒ...

Pensàvem que aquest estiu no suariem i ens hem ben equivocat. El sol d'agost pica fort i alguns dies els termòtres ha arribat ben amunt. Veurem si Sant Bernat fa bé la seva feina i l'apaga...

CEMENTERI

El cementeri es va netejant. Encara hi havia les flors seques de la Festa de Tots Sants de l'any passat. Ja era ben hora.

LOCAL DE LA TERCERA EDAT

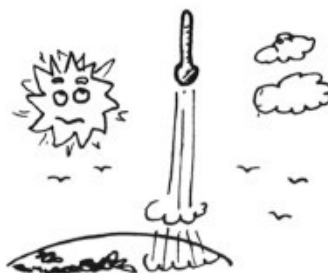
A punt d'inaugurar-se aquest, important pel poble, nou local, s'han detectat anomalies en la seva construcció (no hi ha canonades d'aigua calenta entre altres). És ben hora que els responsables s'encarreguin d'arreglar-ho.

"DE BON DIA VERES"

És una expressió que usa molt el nostre batle quan vol dir que una cosa ha d'esser veritablement bona. Fora anar de bromes.

ESCOLA

Què passa amb l'escola de baix?
Qui paga l'arreglo?

MISSA

Durant el mes d'agost no hi ha missa els dies feiners. Les senyores diàries s'ho han pres bé; aiximateix una volia escriure al bisbe, però a la fi s'ha aconhortada.

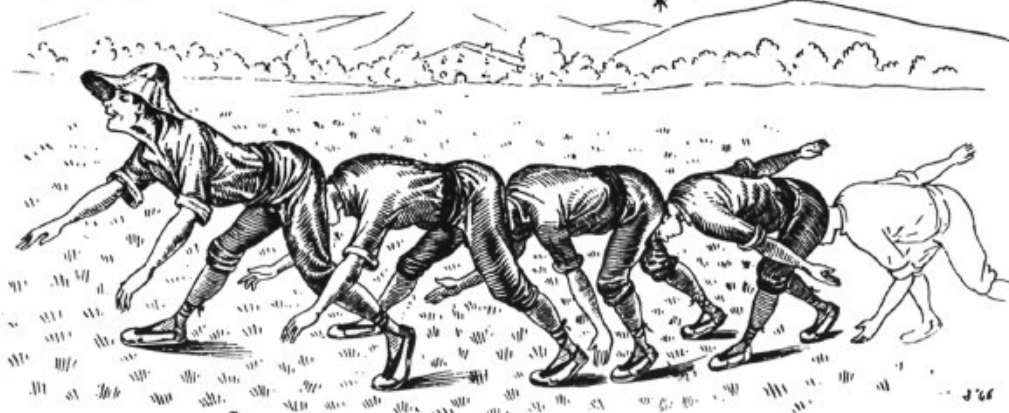
A LLUC A PEU

Més de 140 mariandos i un parell de Sineuers pujaren el passat 21, a Lluc a peu, uns des de Maria i altres des d'Inca.

Hem de destacar l'energia de l'amo en Toni Regalat, que en els seus i ben complits 78 anys, partí de Maria a les onze i mitja de la nit i a les sis i mitja del matí ja era a Lluc i estava més reposat que una llebre darrere un terròs.

Ha organitzat aquesta IV pujada a Lluc el bar Xivarri.

No hi faltà l'aigua fresca i una sindriada al Salt de la Bella Dona i una berenada a Lluc.

Així ens han dit que arribaren, alguns mariandos, a Lluc a peu, amb l'organització del Xivarri

BULLIT *de notícies* BULLIT *de notícies*

ORGANISTES

Els dos de l'orgue, en Pere Ferriol i en Pere Negre, han seguit un curset de quinze dies a la Porciúncula. El tema era vocalització i aprendre a dirigir corals. Pel que es veu han aprofitat bastant; estan afinant el cor parroquial que és massa. Enhorabona.

CANS

Conten que en Pere des Molí té set o vuit cans estacats dins el corral. Tal vegada li convengués tenir espècies de més profit però sobre gusts no hi ha res escrit.

MEAM SI RECORDAU AQUESTA

"Tots els dies són bons dies i bones festes, per aquells que estan en bones obres i estan en gràcia de Déu. Faci que noltros siguem d'aquests". Era la "coletilla" que afegia don Miquel a les festes de la següent setmana.

DEMOGRAFIA

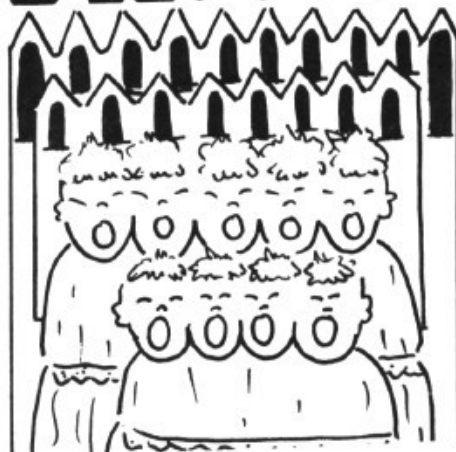
ENS HAN DEIXAT

Na Catalina Vives Gelabert, que vivia al carrer Nou, número 2, morí el passat dia 27 de Juliol a l'edat de 81 anys.

N'Antònia Cifre Gelabert, de 71 anys, ens deixà el passat 27 de Juliol. El seu domicili era carrer Major, 100.

Descansin en Pau

(Voldríem publicar les fotografies del moviment demogràfic del nostre poble. Per això basta que els familiars interessats la facin arribar a qualsevol membre del Consell de Redacció)

BATIPORT

La Comissió Econòmica de la Parròquia ha conclòs el portal de la rectoria posant-hi un batiport. El que passa és que encara bela. És segur que s'haurà de pagar. Encara no tenim la factura.

"DIARIO DE MALLORCA" I MARIA

N'hi ha que no tenen prou clara la geografia d'aquesta illa. El passat dia 7 d'agost en una entrevista a na Mª Antònia Oliver, hi vàrem llegir que era natural de Santa Maria de Sineu. ¿Qualcú sap on es troba aquest poble?

EL TEMPS

A la revista del mes passat dèiem que el Juliol havia estat ben sec, però quan ja teníem la revista a la impremta es va banyar: dia 30 de Juliol caigueren 12 litres per metre quadrat. I durant aquest mes d'agost ni gota. Però la temperatura ha pujat bastant aquest mes: 38 °C es registrà el passat dia 15, dia de la Mare de Déu d'Agost. Els altres dies envoltà els 33° C. La mínima a principi de mes: 20° C el dia 2.

A Esporles vàrem anar
i allò pareixia un cel
mos visità don Miquel
i a tots pogué salutar.

Don Miquel quan va arribar
en es poble de Maria
sa banda que aquí hi havia
el vàrem anar a esperar
tota sa gent va quedar
contenta més no podia
llavors tothom el seguia
i a dins l'església van entrar
i allà hi va quedar
quasi tota la vida.

Els capellans duien borles
quan don Miquel va arribar
i jo el vull obsequiar
per sa festa que enguany fa
aquest sacerdot d'Esporles.

Aquí per fer carrerany
una revista han d'emprar
i es rector que aquí va estar
jo el vull felicitar
amb honor als cinquanta anys.
Eren ses festes de Pasco
i don Miquel es va enfadar
ses dones va barrejar
i ell de ràbia es trencà
i s'en dugué un bon xasco

Trenta-tres anys va estar
en es poble de Maria
i jo ja me pareixia
no se'n volia tornar.

Andreu Forteza

Poemes i Glosses

Vos escric amb lletra fina
per vostre nom honrar
vos me vàreu eixugar
oh! Comare Catalina.

Sa comare Catalina
pel poble va treballar,
més de quaranta anys ja fa
que ella me va pesar
amb una basculina.

Pere de Ses Rotes

Pa i cireres vermelles
ja no hi ha menjar millor
diuen que es nostre rector
ni pren igual que un pastor
que aferra es ca a ses ovelles.

En acabar es mes de març
entram en es mes d'abril
i vostè ha d'esser humil
i ha d'agafar un estil
de no fer es sermons tan llargs.

Me conten qualque vegada
coses del senyor rector
perquè és bon predicador
allarga molt es sermó
i de tant de sentir-lo
sa gent ja n'està cansada.

L'amo en Nadal

Un home està qui trina
si es negoci malament li va
jo si vaig a cosetxar
és per qualque duro aplegar
per posar-lo dins sa bacina.

Un arbre quan perd ses fulles
qualque mal li sol pegar,
es fruit té mal madurar.
Si a missa no vaig anar
tot es temps de cosetxar
perquè som bon cristià
jo això ho puc rescabalar
en s'hivern puc anar a dues.

Quan hi ha mores per ses voreres
es qui en vol en pot menjar
no sabeu que es capellà
en s'hivern no va sembrar
i ara no té palla ni gra
i s'haurà de conformar
amb qualque cuilet de porgueres.

Magí Nadal

PÀGINA PAGESA:

Degut a les nostres condicions climatològiques i el fet insular, que no permet que hi hagi rius aquí a Mallorca, quan volem aigua no queda més remei que fer un pou i treure-la. No hi ha aigües superficials; hem de pegar a les subterrànies, no ens queda altre remei.

A l'hora de fer un pou hem de recórrer a qualcú que ens digui on hem de fer el clot i posar-nos a picar. Unes vegades es troba aigua i altres s'agafa un "gat d'aigua". Això vol dir que s'ha picat per no res.

Actualment hi ha dos sistemes de captació d'acuífers: un és el científic, basat amb estudis geològics i hidrogeològics, que cada vegada s'empra més però que, per desgràcia, per la nostra zona són desconeguts i pràcticament no s'empra. L'altre sistema és el denominat de mètodes "Radiostèsics" que són els anomenats SAURÍS o cercadors d'aigua com els coneixem a Maria.

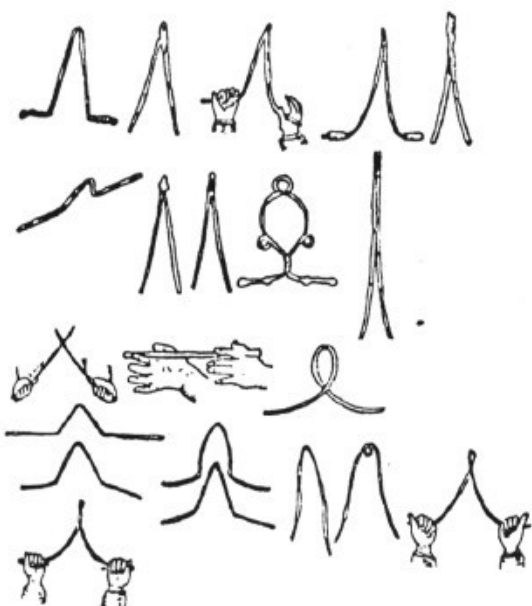
Als saurís se'ls pot definir com persones que tenen l'art de trobar amb l'ajuda d'una verga o un pèndol, allò que està ocult a les facultats normals de l'home però d'existència real.

La figura del saurí és coneguda des del principi de la humanitat. Antigament era una ciència oficial, com podia esser l'alquímia. Ha tengut èpoques de gran esplendor,

impulsat per religiosos com els jesuïtes (hi ha molts de cercadors d'aigua que són religiosos) que han intentat trobar-hi una base científica sense haver-ho aconseguit.

Avui en dia no es consideren mètodes científics els emprats pels saurís. Manco científics són encara els practicants de la "Teleradiestèsia" que troben l'aigua damunt un plànol sense necessitat d'anar al terreny.

Els instruments més emprats pels saurís són la verga i el pèndol. Altres utensilis també emprats són ossos de pollastre, rellotges, varilles etc... inclús n'hi ha que detecten variacions al seu cos, noten palpitations, marejos, mal de cap, etc.

Diferents formes i tipus de varetes de saurís

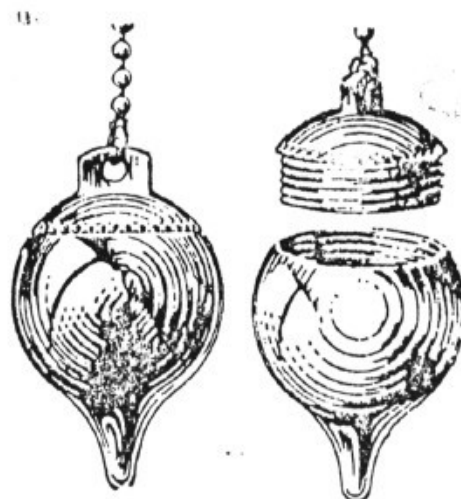
El fenomen que diuen detectar els cercadors d'aigua són:

- Maquetisme.
- Radiacions.
- Corrents elèctriques.
- Instint d'aigua.
- Manifestacions de tipus parapsicològic.

Segons l'opinió més estesa entre els científics, els saurís o cercadors d'aigua es poden classificar en tres categories:

1-) Els que per la gran implantació que tenen entre la població s'aprofiten de la ignorància del client i s'atribueixen poders que no tenen.

2-) Els que aprofiten el coneixement de la zona o comarca amb les característiques i distribució

Pèndol buit a omplir pel saurí, amb l'element a prospectar

Els Cercadors d'Aigua

dels pous que ja hi ha. Són homes que dins un terreny que coneixen poden endevinar, però a una comarca que no coneixen poden esser perillosos pel qui ha de pagar el pou.

3-) Finalment n'hi ha uns altres, pocs, que està comprovat que tenen uns poders de captació de petites variacions del camp magnètic, però això no vol dir que siguin capassos de captar on hi ha aigua.

és una creença general entre els saurís que l'aigua subterrània circula per venes, cosa que poques vegades és veritat, ja que la cosa normal és que circuli a través de porus o fissures.

Les raons per les que encara persisteixi l'activitat dels cercadors d'aigua bàsicament són dues. La primera és perquè són barats i la segona és pel prestigi que tenen i que

sempre ha estat així i ademés no es coneix altra manera que aquesta entre el poble.

El fer un estudi geològic a l'hora de fer un pou pot representar un cost del 7 al 15% del total del projecte, però que fa pràcticament nul el factor de risc i elimina els errors més freqüents que encareixen el cost de la captació com poden esser:

- Perforar més metres dels necessaris.
- Perforar més diàmetre del necessari.
- Provocar connexions amb altres pous.
- Fer més pous dels necessaris per tenir el caudal que volem.

Per acabar diré que crec un poc arriscat fiar-se d'una sola persona a l'hora de fer una inversió tan costosa com és fer un pou.

Saurí. Gravats del segle XVII

BERNAT RIBAS MOLINAS

El menjar de les festes.

La finalitat dels present article és informar de l'energia que aporten diferents tipus d'aliments que formen part de plats mallorquins i estiuencs com el trempó i les albergínies i plats molt freqüents per les festes de la Mare de Déu de la Salut: arròs brut, porcella rostida, gelat de bomba amb ensaïmada i fuites del temps. No cal oblidar les begudes.

Com mesuram l'energia aportada per aquests aliments? La quilocaloria és la unitat utilitzada, és la quantitat de calor necessària per pujar la temperatura d'un quilo d'aigua destilada de 15º a 16º C. Les quilocalories aportades per qualsevol aliment les podem trobar fàcilment a les taules d'aliments (quilocalories/ 100 grams).

Càlcul de les quilocalories: coneguts els components alimentaris de cada plat amb les quantitats en grams, s'han consultat les taules d'aliments i ens donen les xifres de quilocalories. Els plats s'han pensat per quatre comensals i s'han d'afegir les quilocalories aportades per el pa (307 qc/100 gr.), la fruita, derrerries i begudes. La quantitat aportada al nostre cos dependrà de la gana que tinguem i és més difícil saber-ho.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) recomana per edats les següents quilocalories:

edat	quilocalories	
	homes	dones
6-8 mesos	900	
9-11 "	990	
1-3 anys	1360	
4-6 "	1830	
7-9 "	2190	
10-12 "	2600	2350
13-15 "	2900	2490
16-19 "	3070	2310
20-39 "	3000	2200
40-49 "	2850	2090
50-59 "	2700	1980
60-69 "	2400	1760
70- "	2100	1540

GELAT DE BOMBA AMB ENSAÏMADA

Llet (1000 gr.)	610
Ametlla (200 gr.)	1094
Sucre (100 gr.)	384
Ensaïmada (100 gr.)	490
total..	2578

PLAT	ALIMENTS	Quilocal.
------	----------	-----------

TREMPÓ

Tomàtignes (600 gr.)	126
Pebres (200 gr.)	62
Oli oliva (100 gr.)	883
total..	1071

ALBERGÍNIES FARCIDES

Albergínies (1000 gr.)	270
Carn magre (250 gr.)	540
Cebes (100 gr.)	45
Galleta picada (50 gr.)	182
alls (30 gr.)	30
Ous (2 unitats)	296
Oli oliva (100 gr.)	883
total..	2246

ARRÒS BRUT

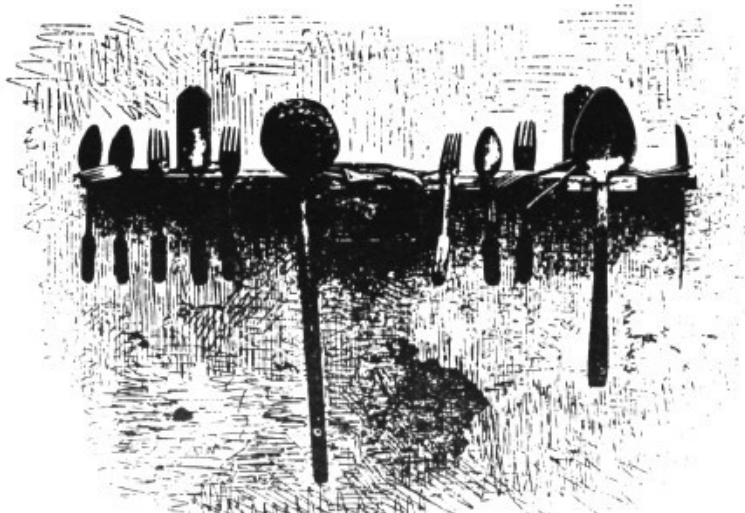
Arròs (250 gr.)	910
Oli oliva (100 gr.)	883
Pollastre (100 gr.)	120
Conill (100 gr.)	159
Colom (100 gr.)	279
Carn magre (100 gr.)	216
Tomàtignes (250 gr.)	52
Pèsols (250 gr.)	857
Patates (100 gr.)	75
Colflori (100 gr.)	33
Alles (30 gr.)	30
total..	3614

PORCELLA ROSTIDA

Porcella (1500 gr.)	3240
Patates (1000 gr.)	750
Oli oliva (100 gr.)	883
total..	4873

ENSALADA

Tomàtignes (200 gr.)	42
Enciam (200 gr.)	30
Oli oliva (50 gr.)	440
total..	512

FRUITA DEL TEMPS (per 100 gr.)

Meló	44
Síndria	22
Raïm	68
Pera	56
Poma	59
Melicotó	38

BEGUDES (per 100 gr.)

Aigua	0
Gasosa	46
Licors	260
Coles	45
Vi 9.90	85
Vi 18.80	137
Cervesa 3.60	42
te/café	2
amb sucre	42

Un premi que cal recuperar : el Font i Roig

RECORDANT EL PREMI "Font i Roig"

El mes de Gener de 1971 i com a fruit de contactes continuats entre els dos organitzadors: n'Antoni Gelabert i Mas i en Bartomeu Pastor Sureda, recolzats econòmicament pel director de la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra", don Bartomeu Inglada, naixia el premi "FONT i ROIG" i el Club Cultural SA ROTA NOVA.

Al I Premi Font i Roig es presentaren 24 obres. El jurat, integrat per Guillem Frontera, Joan Miralles, Aina Montaner, Antoni Serra, Antoni Tarabini, Antoni Mª Thomas i Antoni Gelabert, donà com a obra guanyadora la titulada "La Mort que tens a la cara", de Josep Albertí; essent finalista "Quatre temps per a una acció" d'Antoni Obrador. El Jurat davant l'alt nivell de les obres presentades concedí accésits a les obres: "El testament de Sen Bernat Maians", d'Antoni Ramis, "El jai del penyal", de Melcior Mairata, i "Nou quilòmetres i una nit" de Joana Serra De Gaieta.

La diada de lliurament de premis i festa literària fou el 26 de desembre. Al matí, a l'Escola de Baix, exposició de ceràmica i escultura a càrrec de Maria Antònia Bennàssar i Cristòfol Bennàssar.

Molta assistència i participació per presentar les obres exposades. Al capvespre entrega de premis i accésits, col·loqui entre els guardonats

i assistents, i, per concloure, projecció d'una pel·lícula referent a Maria, a càrrec de l'arianyer Joan Ferrer Ramis.

Com que la cosa no havia pogut començar millor, el club Sa Rota Nova, amb motiu de la Festa del llibre de 1972, organitzava a la plaça, un diumenge assolat d'abril, la I Festa del Llibre, amb la presència d'Aina Montaner, Antoni Serra i el guanyador del I Premi Font i Roig, Josep Albertí. Record com la Col·lecció Turmeda i les Rondalles Mallorquines, foren les més fullejades.

A la segona edició del premi, s'hi afegia el I Premi Banderola de caràcter local i per a joves de menys de 17 anys. Al Font i Roig s'hi presentaren 23 obres i una al Banderola.

L'entrega de guardons començà amb una exposició de troballes antigues: mapes, pintures, gerretes..., provinents del Casal de Roqueta. El capvespre i abans de l'entrega de premis, actuà la Coral de Sant Feliu de Llubí.

El jurat del segon premi estava integrat per: Andreu Ferret, Josep Albertí, Llorenç Capellà i Gabriel Janer Manila. El primer premi fou per a l'obra "Una vida anònima" del marier Joan Mas i Vives. L'obra finalista va ser "Feim cara de dimoni" d'Antoni Artigues i Bonet. Es concediren accésits a les obres "Descendents de

la ràbia" de Jaume Pomar, "El rapte" d'Antoni Oliver i "Un sepel·li de primera" de Guillem Vidal Oliver. A continuació i en presència dels guardonats, es féu un debat amb el públic assistent.

El I premi Banderola l'aconseguí l'obra "Rosada del matí" de Joan Gelabert.

Del tercer premi Font i Roig no n'he trobat més informació que la convocatòria, les bases, la seva dotació econòmica (15.000 ptes) i el compromís de la seva publicació a la Col·lecció "Gavilans" de Ciutat. Si que record la festa del capvespre, a on el cantant eivissenc n'Isidor Mari ens féu passar una bona vetllada.

Del segon premi Banderola tenim arxivada l'obra "La juventud actual de Maria de la Salut", presentada per: Francesca Jordà, Enric Pozo, Llorenç Barceló i Bartomeu Mas.

Per acabar vull fer constar que el Premi Font i Roig no s'hauria aconseguit dur a terme sense l'esforç d'un parell de persones i l'ajut econòmic de "Sa Nostra". Han passat, ja, setze anys des de la seva primera convocatòria i tal volta seria positiu intentar rellançar-lo de bell nou, a més d'anar pensant en un premi d'investigació de caire local. L'èxit pens que està assegurat i el nostre poble s'ho mereix.

Bartomeu Pastor Sureda.

Una vida anònima

Joan Mas i Vives.

UNA VIDA ANONIMA: (II premi Font i Roig de Maria de la Salut, 1973)
Joan Mas i Vives

---- I ----

La terra ens fa i la terra ens menja. Sí, aquesta és l'única veritat, almenys és la darrera.

Sembla que era ahir i ja fa vuit dies. Tocaven les avemaries i en Reüll em va dur la nova: l'hereu del Pujol havia mort. Només tenia 20 anys i era ple de vida. Li va tocar a ell, avui em tocarà a mi. ¿Quin temps em deu restar, encara? Don Guillem ha dit a n'Apolònia que no li havia de venir de nou, que tant podia durar deu minuts com una hora com un dia o dos. Ell es pensava que jo no el sentia perquè ha tancat la porta de la cambra. Ell no sap que aquesta porta no serveix de res; estava podrida i plena de corcs, tot era un forat i jo li vaig posar aquest tel de fusta de nord. Ell no sap que només en té un tel, de fusta de nord, per dedins està ben barrinada. Per això ho he sentit tot:

- El mal del seu home ens ha guanyat. Ara ja no hi ha res a fer. Només podem esperar. El seu home és fort, molt fort, per això encara és viu.

Sí, som un home fort, per això encara som viu. Com la porta, fusta de nord per defora i plena de corcs per dedins.

Qualque vegada m'havia de morir i ja se sap: els mals glops, passar-los prest. Però, ¿I n'Apolònia i els al.lots? En Tòfol ja té 20 anys, com l'hereu del Pujol. Ell ja pot dur una casa. N'Apolònia tindrà un bon costat. ¿I en Joanet? ¿Què deu fer ara en Joanet? Fa un mes que no l'he vist. Enguany és el primer any que estudia a Barcelona, ¿Com li deu anar? No em sap gens de greu haver venut el quartó de vinya de les Païsses. Si no hagués estat per mor d'aquestes putes medicines, els deu mil duros que me'n donaren li hagueren bastat per tot l'any. Ja ho havia decidit tot: l'any qui ve hauria tocat a la mitja quarterada d'ametlers del Puig i l'altre al conró de Son Porret. Tanmateix jo ja he fet seixanta anys i un dia o l'altre els ho havia de deixar.

Poc temps abans de jeure'm encara vaig passar per les Païsses. Tant dins la quaresma i la vinya amb els serments. Ja no l'ecsecallaran. I l'herba! Aquells empelts joves que tant em va costar que surassin ara se'ls menja l'herba. És clar que l'amo de Son Melcior no en farà res de la vinya. Ell no està per un quartó, ni per dos. Quasi vaig haver de plorar perquè me'l compràs. Ja fa més de mig any, però me'n record com si fos ara. Eren devers les deu del matí quan vaig arribar a les cases. De nit havia plogut i no podia anar a llaurar perquè Son Porret era ple de fang. Vaig trobar en Pau Sitja, el missatge, que arreglava les bèsties. Li vaig demanar per don Esteve i em va dir que l'havia vist entrar dins la capella. Vaig esperar que sortís, no està bé que els pagesos s'afiquin dins les capelles de les possessions. Jo frissava, però em vaig aguantar. Quan va sortir quasi no em va veure. Vaig esser jo qui m'hi vaig acostar:

- Don Esteve, perdoni, volia parlar amb vostè.

Em va mirar de cap a peus i degué trobar que anava massa brut per deixar-me entrar dins les cases:

- Acompanya'm, l'egua blanca ha tengut una pollina i l'anava a veure.

Jo n'hi vaig demanar quinze mil duros. La vinya era bona. Cada any havia de perdre dues tandes per esborronar-la de tanta força que duia. Ell va començar dient que no l'havia mester, que si la'm comprava era només perquè em volia aidar. De menuts hàviem jugat junts: ma mare li va fer de dida i abans que el seu pare el posàs a escola a Ciutat venia molt per ca nostra. A la fi vaig acabar agafant els deu mil duros que m'allargava. Jo sabia que per aquells doblers la vinya era regalada, però també sabia que si ell no la'm comprava, ningú no ho faria. En sobraven de terres venals al poble... L'any qui ve hauria hagut de fer la mateixa comèdia amb la mitja quarterada del Puig. Potser l'egua blanca hauria tengut una altra pollina o l'amo de Son Melcior hagués hagut de cercar una altra sortida per no deixar-me entrar a les cases. Al capdavall anava massa brut.

Però, l'any qui ve ja seré mort, i la mort és la darrera de totes les coses.

----- II -----

Ja senten la campaneta. Són ells. També ho he sentit quan don Guillem ha enviat en Tòfol a cercar el rector perquè em doni l'extremunció. Sí, aquella xerrameca no pot esser de ningú més que del senyor rector. Deu resar per la meua ànima. No, ¿perquè ho havia de fer? Deu tirar pestes als escolanets per massa rialles. Sempre ho fa. Quan resa aixeca la veu perquè tothom el senti. En el fons tampoc ell no hi creu massa, en això del resar. Ahir, quan em confessava, m'ho va dir ben clar:

- Que passis o no passis el rosari cada dia no té massa importància. Viu tranquil amb la teua consciència i guarda les aparences...

Jo no vaig entendre massa bé allò que em volia dir. Tampoc no en vaig fer massa cas. En aquell moment el costat em feia més mal que mai i no volia discutir. A més a més, jo ja som un poc vell per escoltar romanços. La terra ens fa i la terra ens menja, aquesta és l'única veritat. D'aquí un parell de dies seré fons i això sí que no ho canviarà ningú.

- Ave Maria puríssima. ¿Com està l'amo?

- Passi, senyor rector. Ja ho veu com està. Don Guillem ha dit que...

... Tanta sort que ja se n'ha anat. Ja ho sé que no vol dir res que l'extremunció a un. Molts se n'han salvat. Però també sé que tot això ho ha dit el senyor rector sense pensar-hi gaire. Qualque cosa havia de dir. Així mateix podrien deixar de repicar la campaneta. ¿Perquè punyetes ha de saber tothom que m'estic morint? Demà farà vuit dies que em vaig agenollar quan passava. Aquell dia era per l'hereu. Diuen que no hi va arribar a temps perquè quan el dugueren a ca seva ja era ben mort. El camió que el va atropellar li va esclafar el cap. El metge havia dit que encara no ho era perquè l'accident s'havia produït dins el terme de Benpujat i per dur-lo a Puiggrà havia d'esser viu. Crec que hi ha una llei que diu que quan un és mort no el poden moure, l'han d'enterrar allà on s'ha mort, al mateix poble. Si no, han de pagar molts de doblers. Això deien aquell mateix vespre al cassino.

Ai! Aquestes punyides. És com si tengués una agulla de cosir camallots dins el ventre. Cada vegada que em moc s'afica més i més. L'hereu del Pujol no degué sofrir gens. L'hereu del Pujol tenia 20 anys i era ple de vida. No havia de morir. ¿Perquè hi pens tant? Jo tampoc no hauria de morir. Deix tantes coses sense fer! De

llavors ençà no hi ha hagut cap altre mort a Puiggrán. Estic segur que el pròxim també hi pensarà en mi. Si té temps. Jo ja no en tenc gaire. M'agradaria poder-me acomiadar; però ¿De qui? De N'Apolònia. Tenc tantes ganes de cridar-la i aferrar-m'hi pel coll. Però, no ho puc fer, no podria aguantar i em posaria a plorar com un infant. Ja sofreix prou així. Ella també esclataria. Fins ara s'ha portat molt bé, però jo sé que té els nervis de punta. Tanta gent que ve a demanar com estic i ella s'ha d'amagar les llàgrimes per poder dir invariablement:

- Segueix igual, el metge ha dit que no hi ha res a fer.

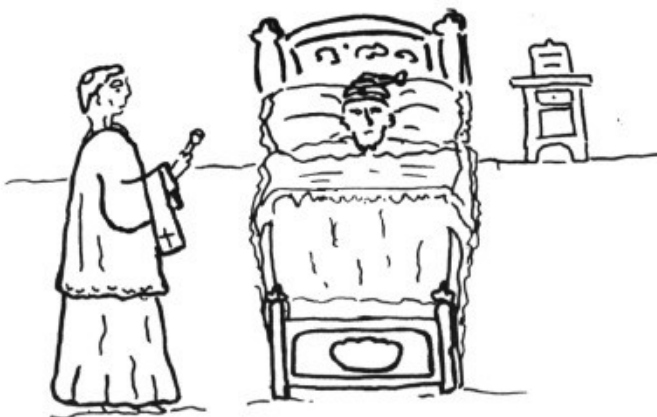
Jo sé que és a punt de rebentar. Pobra Apolònia. Hem passat tantes calamitats junts. I ara ¿Què farà tota sola? Si no fos per Tòfol no sé que seria d'ella... Me'n record de quan es va morir la seva mare. Era una dona com n'hi ha poques. Amb dos anys havia enterrat l'home i dos fills de la rosa. Encara n'hi quedaren set i va haver de suar per poder-los surar. De trenc d'alba fins a posta de sol en el camp: llaurant, cavant, donant ordres als jornalers que de vegades no li quedava més que llogar. Quan es va morir els set fills l'enrevoltaven. Als seus vuitanta anys tenia la cara seca i la pell ruada, però una mirada lluenta anava passant per la figura de cada un dels que envoltaven el seu llit de mort. Els tres gendres i les quatre nores havíem quedat un poc enrera, però tots estàvem embadalits davant aquella mirada de satisfacció. Tots sabíem que estava orgullosa d'haver viscut, estava orgullosa de la seva obra, dels seus fills i hi podia estar. Tots vàrem esclatar a plorar quan va badallar. Mai no havia vist

n'Apolònia d'aquella manera. Plorava desesperadament. Jo intentava de parlar-li, però ella no m'escoltava. Per a ella només contaven aquells ulls llunts de la mare. L'havia vista batallar tant, durant tants d'anys, que no podia creure que qualque dia es moriria... Jo sé que també esclatarà avui, o demà, quan jo mori. Potser que ningú no se'n temi, però ho farà. Ara li toca a ella seguir l'exemple de la mare. En Tòfol l'aidarà, però jo sé que no consentirà que en Joanet deixi d'estudiar. Hem somiat tant tenir un fill amb carrera! Ella està avesada a anar al camp. Per altra banda, ara les eres ja no serveixen més que per estar enrevoltades de carxofes. Aquelles diades que ens passàvem aferrats a les forques fins a quedar rebentats, han desaparegut. Ara tot s'arregla pagant mil duros a una batedora. Tampoc no hem guanyat gaire. Si n'Apolònia aconseguís que en Joan acabi la carrera i en Tòfol es faci un home de profit, podrà morir amb aquella mirada lluenta de la seva mare.

---- III ----

- Sí, Maria. Ja no hi ha res a fer. No sé com ho aguant.

Ja comença a plorar. És na Maria, la seva germana. Amb ella no té per què dissimular. Són les dues caganies i per això s'estimen més, o es coneixen més. Na Maria, encara que n'Apolònia es mengi les llàgrimes, sap que està desfeta. Vaig estar a punt de casar-m'hi, amb na Maria. La vaig festejar sis anys. Llavors va sortir en Rafel Pana i ella em va deixar. Em va fer molt de mal. Sense saber per què vaig seguir anant a ca seva. Ningú no em deia res. Estaven tan avesats a veure'm en aquella casa que quasi no es fixaven en mí, era com un moble més, sempre assegut davant l'escalfapanxes. Hi havia madò Simona amb aquella filosa que jo li havia fet, sempre filant i filant, sense dir res. Jo amb la trompa a les mans m'entretenia fent dibuixos dins la cendra. No sé com va esser; a poca poc em vaig tèmber que n'Apolònia quasi sempre seia devora mí i em mirava amb aquells ulls verds, de moixa, oberts com a plats. Vàrem festejar poc temps, un any i mig i ens vàrem casar. Llavors va esclatar la guerra. Jo tenia vint-i-quatre anys i no sé com se les va compondre el meu pare, però no em vaig haver d'allistar. Així i

tot me'n record bé de la guerra...

Aquella matinada, amb el carro ple de palla, jo anava arrufat, assegut damunt un braç. Era l'hivern i feia un fred que pelava. Jo m'havia aixecat a les quatre de la matinada i havia pres la carretera vella de Sineu, cap a Ciutat. Havia de vendre aquella carretada de palla i per fer-ho a bon preu havia d'arribar dels primers. Anava mig adormit. Quan vaig esser devora les costes de Puntiró em vaig deixondir, em pareixia haver sentit dos trets o tres. Començava a clarejar i una boira espessa corria entre els pins. Estava assustat, tenia vint-i-quatre anys i estava assustat. Per tot em semblava veure militars, cada mata que es movia, cada fulla que queia. Quan vaig esser damunt les costes vaig aturar el mul. Davall un pi hi havia tres homes ajeguts. M'hi vaig atracar, eren morts, amb els cossos plens de sang. Sense tèm-me'n vaig quedar in mòbil, mirant aquelles cares desfetes que semblava que em demanaven alguna cosa. En coneixia un, era n'Andreu Patac. Tenia dos anys més que jo, ens havíem engatat moltes vegades junts. Ara, un regalim de sang li penjava de la boca. El vespre abans havia sentit dir que un cotxe negre l'havia anat a cercar. Tenia fama de republicà perquè no havia volgut votar o per una cosa així. Què sé jo? Per això l'havien mort. Quan vaig reaccionar vaig veure cinc o sis homes que m'enrevoltaven. Tothom els coneixia a Puiggrán i mai no hauria cregut que fòssin capaços de fer una cosa així. Va esser en Pere Xavi qui em va dir:

- Ves-te'n si no vols que també et passi això.

Jo estava tan assustat que no em vaig saber moure. Les cames em tremolaven. No record massa bé què va passar, sols que em vaig despertar amb la mà al cap. Em feia molt de mal. Quan la'm vaig mirar la duia plena de sang. Ja no hi havia ningú, ni els cossos de n'Andreu Patac i dels altres. Tanta sort que no m'havien pres la carretada de palla. Sols havien desfermat les cordes i els llençols estaven escampats per terra. Aquell dissabte vaig arribar dels darrers a Ciutat. A la bàscula ja anaven a tancar. Vaig esser a temps a pesar. Aquell senyor en va tenir bo; encara que no ho digués, tampoc ell no havia arribat a temps per comprar-ne, de palla, i ja començava a perdre l'esperança. A més, a la meua la se'n va

dur a bon preu; així com fos havia de vendre, no me'n podia tornar a Puiggrán carregat i ell ho sabia. Llavors les coses van canviar. Hi va haver molta de fam. Tant de bo que n'hi tornàs haver! Més d'un pagès es va fer ric. L'Estat volia que tothom entregàs el blat, però ningú no ho feia. Tothom el venia d'estraperlo. Si no fos estat per això ja em diràs com se les hauria arreglades don Esteve per comprar-se aquell cotxe i, de passada, fer-se l'amo de quasi tot el poble. Llavors Son Melcior no era la possessió que és ara, només tenia dues quarterades de terra bona, la resta era garriga. Bé que les va aprofitar ell! A Puiggrán n'hi va haver més d'un que se'n va comprar, de cotxe. En Xarroc i en Morro, sense anar més enfora, avui són mestres d'obra a Ciutat i estan carregats de milions. Jo vaig fer el pardal, era un poc aturat i no vaig gosar. Avui, si vull que un fill meu estudiï una carrera, he de vendre la poca terra que tenc. Si ara tornàs la fam...!

Però ara ja és massa tard. Ara sols tenc temps per morir-me. Si tengués doblers potser que no me morís. Don Guillem ha dit que no hi havia res a fer; però ¿I la setmana passada? Ell va dir que a Alemanya... Tanmateix què hagués aclarit: m'hagueren apedaçat i potser hauria viscut un parell d'anys més. Anant

bé hauria pogut sortir a fer una volteta per la plaça i res més. Només li mancava això a n'Apolònia. Quan fa un mes vaig esser tocat ja m'ho varen dir:

- Aquesta vegada no haurà estat res, però si es repeteix...

La setmana passada ja estava quasi bo de tot: vaig anar a l'enterrament de l'hereu del Pujol. Hi havia tot Puiggrán. Fins i tot havien vingut un parell de cotxades de Ciutat. Dins l'església no hi cabien. Jo em vaig posar en el segon banc, darrera els familiars. Quan el rector va acabar, tot el poble va passar per davant ells:

- En el cel ens vegem tots plegats.

- Amèn.

A un racó de l'església hi havia una al·loteta de setze anys. Dues amigues l'havien d'aguantar de tant que plorava. Ningú no sabia què volia esser la seva promesa, o potser ja ho era. Quan vaig sortir vaig anar a esperar n'Apolònia al portal de les dones. Ja no em trobava bé. Aquell vespre no em vaig poder acabar el plat de les sopes. Me'n vaig anar a jeure prest perquè l'endemà havia d'anar a l'hort. Havia d'omplir un parell de caixes de cols, de ràvecs, d'enciam. El dijous hi ha fira a Inca. L'endemà ja no em vaig aixecar. Quan em vaig tornar despertar n'Apolònia es va acostar despenjada i amb els ulls vermells de tant de plorar em va dir que havia estat tres dies sense coneixement, molt greu, que encara hi estava però que ja no hi havia perill. Erem a una clínica tot blanca on les monges semblaven de cartró i els metges forçaven una rialla indiferent quan em parlaven. Despusahir em varen dur a Puiggrán. L'especialista degué dir que fessin cames si volien arribar-me viu. Ni ell s'ho creia que encara duràs dos dies. I és que els metges moltes vegades peguen a pens, d'esma, o encerten o no encerten. Quan estan convençuts que l'han errada et diuen que no hi ha res a fer. Com els curanderos: N'Apolònia s'ha encaparrada que em posi aquesta bosseta de segó damunt el costat que no puc moure. N'Apolònia faria qualsevol cosa per mi, però no pot fer res, no vull que faci res. Jaestic cansat de patir... Si arribàs al canterano. Provaré de girar-me. Ara hi arrib. El caixò està tancat, he de fer un esforç. Ara. Sí, és aquesta ampolla, el metge ha dit que només me'n donassin una si em queixava molt. En prendré tres. Ja

està. Ara toquen les sis, ja deu començar a fer fosca. És l'hora de anar a abeurar en Roig. Pobre mul, ens entenien tan bé. Ara n'Apolònia s'hi haurà d'aferrar, en Tòfol l'aidarà... I en Joanet... Tenc tanta son.

DUES ESPIPELLADES DE COTO

(Fragment d'un poema d'en
Jaume Santandreu)

* Quan ho record, em puja,
* com un glop de llet agre,
* pels vells camins dels polsos, la vergonya
* d'esser fill dels meus pares.

* Una vergonya nostra
* que no es pot rebaixar dins noms estranys
* duits d'Alemanya.

* La ventalla dels tirs era d'argila
* amb vocació de guerra
* i les pedres guardaven la carícia
* dels caragols de llengua mallorquina.
* La paret era nostra.

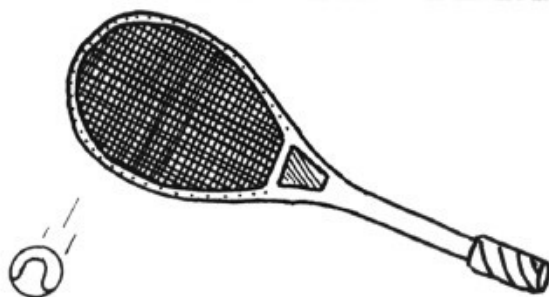
* No pengeu el sarró de la disculpa
* a l'estaca de sempre:
* "era la guerra".
* És ver que no éreu déus
* per poder rompre el ritme de la història
* ni el mercat dels diumenges,
* l'únic que està cobert al nostre poble,
* vos venia la fe per un miracle
* però tenieu dents
* per esqueixar camises
* dits per arrodonir les dues bolles
* que inventassin sorderes per un home.
* Dos forts d'odi vos feren talment bèsties.

* No tenc por de què tornin les matances,
* en cauen més enllà
* el meu metre setanta
* dins un espai inútil
* on el misteri dona
* el seu valor musti a les paraules:

* Martí, pau, infern, venjança, pàtria.
* Tenc por dels dos forts d'odi
* perquè són la mesura del meu pit;
* perquè tenen l'amplària
* del mocador que acluca els ulls d'un home;
* perquè encara les venen
* a la fira subtil de cada dia
* perquè són sempre
* els mateixos forts d'odi.

CARRERANY | ESPORTIU

I TORNEIG DE TENNIS MARE DE DÉU

Des del passat dia 10 d'Agost i fins dia 4 de Setembre, es va desenrotllant el I Torneig de Tennis Mare de Déu, que ha organitzat COP DE GAS. Així la pista, que quasi estava abandonada, ha resorgit i té l'activitat d'un formiguer d'estiu. Les partides es van succeint i ja just queden els millors per a jugar els quarts de final. Acompanyen aquest comentari els resultats dels partits realitzats, al millor de dos sets. Els resultats 1-0 indiquen "no presentat" i les partides sense resultat, que encara no s'han jugat.

Queda la part més emocionant. Vos convidam a seguir-la amb atenció.

DOBLES MASCULÍ

FASE PREVIA

L. Bunyola*S. Quetglas-J. M. Bergas*J. Sabater	2-0
J. Ferragut*R. Borràs-B. Tuores*X. Font	2-0
P. Font*J. Inglada-R. Oliver*J. Morro	2-0

PRIMERA ELIMINATÒRIA

L. Bunyola*S. Quetglas-J. Ferragut*Rafel Borràs	2-0
P. Font*J. Inglada-S. Cifre*J. Mestre	0-2
L. Bergas*B. Vadell-J. Mas*G. Mas	
M. Cifre*A. Mas-E. Ferriol*L. Matas	2-0
J. Gual*J. Bergas M.-G. Castelló*P. Morro	0-2
A. Mestre*B. Ribas-M. Pastor*T. Mas	1-0
M. Mascaró*D. Tomàs-R. Perelló*S. Vallori	
A. Alcover*J. Bergas F.-G. Sabater*P. Rosselló	

QUARTS DE FINAL

L. Bunyola*S. Quetglas-S. Cifre*J. Mestre	
Guanyadors tercer partit-M. Cifre*A. Mas	
G. Castelló*P. Morro-A. Mestre*B. Ribas	
Guanyadors setè partit-Guanyadors vuitè partit	

DOBLES FEMENÍ

FINALÍSSIMA

J. M. Ginard*C. Mas-M. Barceló*M. Mas	
---------------------------------------	--

INDIVIDUALS MASCULÍ

FASE PREVIA

R. Perelló-R. Castelló	2-1
L. Bergas-J. Bergas	2-0
R. Borràs-P. Morro	2-1
J. Gual-E. Ferriol	2-0

PRIMERA ELIMINATÒRIA

R. Perelló-L. Bergas	2-0
R. Borràs-J. Gual	0-2
M. Ferriol-S. Quetglas	0-2
J. M. Bergas-T. Vadell	2-0
A. Alcover-G. Castelló	0-1
L. Bunyola-P. Font	2-0
J. Mas-T. Mas	2-0
P. Rosselló-A. Mestre	0-2
J. Sabater-G. Mas	1-2
X. Font-D. T. Bergas	2-0
F. Rotger-B. Sabater	0-2
M. Ferriol-S. Cifre	0-2
R. Oliver-J. Ferragut	0-1
P. Jordà-P. Bergas Mayol	0-2
P. Bergas Font-B. Mestre	2-0
B. Tugores-M. Mascaró	2-0

SEGONA ELIMINATÒRIA

R. Perelló-Joan Gual	0-2
S. Quetglas-J. M. Bergas	2-0
G. Castelló-L. Bunyola	0-2
J. Mas-A. Mestre	0-2
G. Mas-X. Font	2-0
B. Sabater-S. Cifre	0-2
J. Ferragut-J. Bergas M.	0-2
J. Bergas F.-B. Tugores	

QUARTS DE FINAL

J. Gual-S. Quetglas	
L. Bunyola-A. Mestre	
G. Mas-S. Cifre	
J. Bergas M.-Guanyador	
darrer partit	

INDIVIDUALS FEMENÍ

FASE PREVIA

J. M. Ginard-C. Mas	1-2
---------------------	-----

SEMIFINAL

C. Mas-C. Carbonell	
M. Barceló-M. Mas	

CARRERANY | ESPORTIU

REORGANITZACIÓ DE COP DE GAS

A final de Juliol es va constituir el motoclub COP DE GAS que ha començat els tràmits de legalització.

Està constituït per cinc comissions:

- Auto-cross
- Curses Populars
- Motos Verdes
- Esportives varies
- Jocs Infantils

Es fa una campanya de socis i actualment ja som 52.

Comptam amb vosaltres.

Cop de Gas

V TORNEIG DE

FUTBOL-SALA

CLASSIFICACIÓ

S'Estiu	8	7	0	1	50	11	14
Fonthisa	7	6	1	0	30	10	13
Disco Charly	9	6	1	2	32	20	11
Riu Fruits	8	5	1	2	26	15	11
Taller Pastor	9	5	0	4	21	21	10
Ca'n Tomeu	8	4	1	3	24	21	9
Ca's Xigaler	8	3	3	2	30	16	9
Disco Metro	8	4	1	3	24	19	9
Hens Maria	8	3	1	4	26	27	7
Xivarri	8	1	1	6	11	43	3
Es Beis	9	0	1	8	7	53	1
Fent Carrerany	7	0	0	7	10	35	0

PROGRAMA D'ACTES: II FESTA DES PEDAL

Dia 25:

* 17 hores: Arribada dels al.lots menorquins a l'aeroport i rebuts pel President del CIM i diferents batles de l'illa.

En arribar a Maria seran distribuïts entre les famílies que els vulguin acollir. (La gent que els vulgui acollir que ho comuniqui a l'organització).

* 22 hores: Recepció de benvinguda per part de l'Ajuntament amb un refresc, amb presentació per part den Pep Anglada a les autoritats locals.

Dia 26:

* 9 hores: Visita al Delfinarium i Aquapark.

* 22 hores: Recepció a L'Ajuntament d'Ariany i presentació a les autoritats.

Dia 27:

* 9 hores: Concentració al Carrer Nou de tots els participants amb bicicletes i motos per fer el recorregut de Maria a Ariany. Hi haurà representació de diferents pobles i col.legis de Ciutat. Acompanyarà la comitiva la Banda de Cornetes i Tambors de Maria i la de Santa Margalida i la banda de Música de Montuïri.

* 16 hores: Diferents actes artístics i culturals a la plaça des Pou. Han promès la seva col.laboració els autocars Quetglas, Autocars A. Ramis, Trinaranjus, Agama, Cocacola, La Caixa, Sa Nostra, Banca Marcha i un anònim. Tots els Mearis del poble col.laboraran per dur nins a Ariany. RADIO MARIA donarà tot el seu suport. Es faran regals, principalment al matrimoni de més edat. Totes les autoritats seran obsequiades am una flor en arribar. Deu al.lotes secretàries duran el pes de la feina. Com a culminació s'entregarà un diploma nomenant President Honorari a D. Josep Esteva Estaràs, director d'Aerpons, per la seva col.laboració amb la festa.

S'espera l'assistència de tot el poble de Maria i dels batles dels diferents pobles.

Josep Anglada

INAUGURACIÓ LOCAL NOU de FENT CARRERANY

L'horabaixa del passat 15 d'Agost es va inaugurar, al carrer Femenia, nº 1, el nou local de l'Associació Fent Carrerany. Al final, malgrat les presses, es pot dir que la casa feia goig. Les alfabregueres amb el seu perfum característic, l'heura que s'havia espargit davant de la casa, a la carrera, el paperí del corral, i les ramelleres florides, tot hi contribuï. Si qualcú va fallar, va ser la gent. El fet 'e coincidir amb el dia més calorós de l'any (els prop de 40°C. eren mals d'aguantar) convidava més a no moure's gaire que a anar de gresca i festa. I qui ho pagà, desgraciadament, va ser en Jaume Sureda, el jove i excel·lent cantautor, que veia com la gent s'estimava més menjar i beure -sobretot beure- i sortir a la fresca, que no aguantar aquella calorassa que hi feia dins de la casa, escoltant les seves cançons. Després de la seva actuació, el president del'Associació, en Rafel Oliver, procedí a donar les gràcies a la gent per la seva assistència, i repartí unes figures de ceràmica que l'Associació donava a certes persones que d'una o altra manera hagin contribuït a dur-la endavant: a en Miquel Oliver, per la seva desinteressada cessió de la casa que fins ara havia ocupat l'Associació, a en Jordi Mestre pel seu curset de ball, a en Magí Ferriol per les seves classes de català i a n'Antònia Mª Garau pel curset de macramé.

Des d'aquestes pàgines: Gràcies a tots!

